

Iso-Koivisto Laura & Laitila Katriina

**”Ei sitä uskota, että nainen hakkaa -
kaikki hokee vaan, että pistä se kuriin”**

Miehiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta parisuhteessa ja ystävyys-suhteissa

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysala

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Iso-Koivisto Laura & Laitila Katriina

Työn nimi: Ei sitä uskota, että nainen hakkaa - kaikki hokee vaan, että pistä se kuriin: Miehiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta parisuhteessa ja ystävyys-suhteissa

Ohjaaja: Hemminki Arja

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 72

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia miehiin kohdistuvaa lähisuhdeväkivaltaa parisuhteessa sekä ystävyys-suhteissa. Tarkoituksena oli selvittää millaisia väkivallan muotoja miehet kohtaavat ja miten he suhtautuvat kokemaansa väkivaltaan. Tutkimus toteutettiin luomalla aiheesta Webropol- kysely, jota jaettiin sähköpostitse ja sosiaalisessa mediassa. Kyselytutkimuksen lisäksi tavoitteena oli tuoda aihetta vielä enemmän esiin tarinanäyttelyn avulla, joka oli esillä Seinäjoen ammattikorkeakoulun tiloissa. Näyttely järjestettiin yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistyksen kanssa.

Teoriaosiossa käsitellään väkivallan määritelmää ja sen historiaa, parisuhde- ja lähisuhdeväkivaltaa, sukupuolen vaikutusta väkivallan käyttämiseen sekä väkivallan eri muotoja. Lisäksi tarkastellaan lähisuhdeväkivallan kehitysvaiheista ja päihteiden yhteydestä väkivallan käyttämiseen. Opinnäytetyössä on otettu huomioon myös samaa sukupuolta olevien parisuhteet ja parisuhdeväkivaltaa käsitellään myös heidän näkökulmastaan. Teoriaosuu- den lopussa tuodaan esiin miten väkivalta vaikuttaa uhriin ja kuinka uhria voidaan auttaa.

Tutkimustulosten perusteella miehet kokevat väkivaltaa niin parisuhteissa kuin ystävyys-suhteissakin. Miehiin kohdistuvassa väkivallassa esiintyy kyselymme perusteella monia eri väkivallan muotoja. Tulosten perusteella yleisimmät väkivallan muodot ovat kuitenkin fyysinen ja psyykinen väkivalta. Kyselyn perusteella väkivallan kokeminen pari- tai ystävyys-suhteessa aiheuttaa sosiaalisten tilanteiden pelkoa, huonoa itsetuntoa ja riittämättömyy- den tunnetta. Tutkimustuloksista käy myös ilmi, että miehet hakevat yleensä läheisiltään apua kokemustensa käsittelyssä. Jotkut kääntyvät myös ammattiauttajien puoleen. Tutki- muksen mukaan väkivaltaa kokeneet miehet toivoisivat miehiin kohdistuvasta väkivallasta käytävän enemmän julkista keskustelua ja täten saatettava asiaa enemmän ihmisten tie- toisuuteen.

Avainsanat: väkivalta, parisuhdeväkivalta, lähisuhdeväkivalta, sukupuolittunei- suus, miehet, päihteet

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Works

Degree programme: Degree programme in Social Services

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Iso-Koivisto Laura & Laitila Katriina

Title of thesis: It's not believable that women punches – It simply shows lack of discipline: Domestic violence towards men in relationships and friendships

Supervisor(s): Hemminki Arja

Year: 2018 Number of pages: 72 Number of appendices: 2

The goal of our thesis is to study domestic violence towards men in relationship and friendships. We wanted to clarify what forms of violence men usually encounter and how they react to it. A study was carried out by creating a Webropol- inquiry of the topic that was shared via email and social media. In addition to the inquiry, another goal was to raise awareness by organising a story exhibition at Seinäjoki University of Applied Sciences in collaboration with Southern Ostrobothnia's Ensi- ja turvakotiyhdistys.

The theoretical section deals with the definition of violence and its history, domestic violence, the effect of gender in violence use, as well as different forms of violence. Moreover, we talk about the stages of development and connection of intoxicants, into using violence. Attention was also paid to same gender relationships and to process domestic violence from this particular point of view. At the end of the theoretical part, there is a discussion on how violence affects the victim and how the victim can be helped.

According to the results of the research, men experience violence in relationships as well in friendships. According to the inquiry, men experience many different forms of violence. The usual forms of violence, according to the results, are physical and mental violence. Experiencing violence in relationships and friendships causes fear of social situations, bad self-esteem and the feeling of insufficiency. Research results also show that men usually seek help from their friends or relatives to process the experience. Some also seek professional help. Another result showed that men who had experienced violence hoped that there would be more public conversation about the topic and that way get the topic more publicity.

Keywords: violence, domestic violence, gender division, men, intoxicants

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	7
2.1 Aiheen valinta ja yhteistyökumppanin esittely	7
2.2 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	9
2.3 Laadullinen ja määrällinen tutkimus	9
2.4 Aineistonkeruumenetelmä ja sisällönanalyysi	10
3 VÄKIVALTA	13
3.1 Väkivallan määritelmä	13
3.2 Väkivallan vaikutukset ja sukupuolittuneisuus	14
3.3 Parisuhdeväkivalta ja sen kehittyminen	16
3.4 Lähisuhdeväkivalta ja sen kehittyminen	18
4 VÄKIVALLAN HISTORIA	20
4.1 Miesten valta-asema	20
4.2 Lähisuhdeväkivallan historia Suomessa	21
5 VÄKIVALLAN MUODOT	23
5.1 Lähisuhdeterrori	23
5.2 Väkivaltainen vastarinta	23
5.3 Tilanneväkivalta ja molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli	24
5.4 Lähisuhdeväkivallan muotoja	25
6 PÄIHTEET JA VÄKIVALTA	26
6.1 Alkoholit ja väkivalta	26
6.2 Huumeet ja väkivalta	27
7 MIEHEN KOKEMA VÄKIVALTA PARISUHTEESSA	29
7.1 Miehet parisuhdeväkivallan uhreina	29
7.2 Tilastotietoa väkivaltatapauksista	30
7.3 Naisten käyttämä väkivalta	31
7.4 Naisten ja miesten tekemän väkivallan erot	32
8 MIESTEN MIEHIIN KOHDISTAMA VÄKIVALTA	34

8.1 Miesten välinen väkivalta ystävyssuhteissa	34
8.2 Seksuaalivähemmistöissä tapahtuva väkivalta	35
9 VÄKIVALTA JÄTTÄÄ JÄLJET UHRIIN	36
9.1 Väkivalta on lyöjän ongelma	36
9.2 Väkivallan käsitteleminen vaatii ammattiapua	37
10 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	39
10.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	39
10.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	40
11 TUTKIMUKSEN TULOKSET	42
11.1 Vastaajien perustiedot	42
11.2 Väkivallan muodot	43
11.3 Kuinka usein olet joutunut lähisuhdeväkivallan kohteeksi?	47
11.4 Oletko itse käyttänyt väkivaltaa lähisuhteissasi?	47
11.5 Onko lähisuhteissasi tälläkin hetkellä väkivaltaa tai kaltoinkohtelua?	48
11.6 Oletko kertonut kenellekään kokemastasi väkivallasta?	48
11.7 Miten väkivalta on sinuun vaikuttanut?	49
11.8 Vaikuttaako kokemasi väkivalta edelleen hyvinvointiisi	51
11.9 Oletko saanut apua lähisuhdeväkivallan käsittelyyn? Jos niin mistä?	52
11.10 Mitä muuta haluat tästä aiheesta sanoa?	54
12 TARINANÄYTTELY	56
12.1 Tarinanäyttelyn toteutus	56
12.2 Sitaatteja miesuhreilta	58
12.3 Tarinanäyttelyn katsojapalaute	60
13 JOHTOPÄÄTÖKSET	62
13.1 Millaista väkivaltaa miehet kokevat parisuhteissaan ja ystävyssuhteissaan?	62
13.2 Miten miehet suhtautuvat kokemaansa väkivaltaan?	63
13.3 Tarinanäyttely	65
14 POHDINTA	66
LÄHTEET	68
LIITTEET	72

1 JOHDANTO

Jokainen ihminen on oma persoonansa ja meitä muokkaa sekä kasvatus, että ympäristö. Näiden muuttujien mukaan jokainen kokee tilanteet ja asiat omalla tavallaan. Jollekin meistä jokin asia voi tuntua mitättömältä, toisen se taas saattaa suistaa raiteiltaan pois. Tästä syystä myös eri väkivallan muodot koskettavat ihmisiä eri tavalla. Toisen ihmisen ruumista vasten hänen tahtoaan suuntautuva fyysinen kaajoaminen katsotaan olevan väkivaltaa. Hankalampaa on yleensä rajanveto psyykkisen väkivallan kohdalla. (Miessakit RY. [viitattu 9.4.2018].)

Parisuhdeväkivaltakeskustelu on keskittynyt vain naisten tarinoihin, sillä miehet ovat olleet vaiti olevia kokemuksistaan väkivallan tekijöinä sekä sen uhreina. Miehiin liittyvää keskustelua on käyty lähinnä naisten suulla ja uhritutkimuksissa on tarkasteltu parisuhdeväkivaltaa lähinnä naisuhrien näkökulmasta. Miesten miehiin kohdistaman väkivallan tutkimuksessa maskuliinisuuden ja väkivallan yhtymä yhdenmukaistaa kaiken väkivallan ja demonisoi miehen ja miehisen seksuaalisuuden. (Flinck 2006,12.)

Halusimme tutkia opinnäytetyössämme miehiin kohdistuvaa väkivaltaa parisuhteissa ja ystävyysuhteissa. Aihetta on tutkittu vähän, vaikka miehiin kohdistuva väkivalta on kuitenkin lähes yhtä yleistä, kun naisiin kohdistuva väkivalta. Naisista 17 prosenttia ja miehistä 16 prosenttia on kokenut fyysistä väkivaltaa tai sillä uhkailua. (Terveystieteiden tutkimuskeskus. 16.6.2017). Tämän opinnäytetyön tavoitteena on saada mahdollisimman kattavaa ja laadukasta tietoa miehiin kohdistuvasta väkivallasta pari- ja ystävyysuhteissa. Opinnäytetyömme avulla haluamme tuoda julki vaiettua ja häpeällistä aihetta. Tavoitteenamme on tuoda esille miesten uhrikokemuksia ja herättää julkista keskustelua vaikeasta aiheesta.

Käsitlemme opinnäytetyössämme laajasti teoriaa väkivallasta, sen eri muodoista, päihteiden osallisuudesta väkivaltaan sekä väkivallan vaikutuksista uhriin. Luvussa yksitoista esittelemme aiheesta toteuttamamme tutkimuksen tuloksia ja luvussa kaksitoista kerromme järjestämästämme tarinanäyttelystä, joka toteutettiin yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiliiton kanssa.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Tässä luvussa käsittelemme opinnäytetyömme aiheen valintaa ja esittelemme yhteistyökumppanimme, jonka kanssa järjestimme yhteistyössä miehiin kohdistuvasta pari- ja lähisuhdeväkivallasta tarinanäyttelyn. Kerromme myös opinnäytetyömme tavoitteista sekä esittelemme tutkimuskysymykset. Lisäksi käsittelemme teoriaa valitsemistamme tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmistä.

2.1 Aiheen valinta ja yhteistyökumppanin esittely

Tähän aiheeseen päätyminen oli helppoa, sillä Laura on tehnyt samasta aiheesta aikaisemmin ammatillisen esseen ja hän halusi jatkaa aiheeseen perehtymistä opinnäytetyön muodossa. Halusimme tehdä opinnäytetyön yhdessä ja Katriina piti aihetta myös mielenkiintoisena. Mielestämme aihe on hyvin ajankohtainen, sillä se on edelleen erittäin häpeällinen ja vaiettu asia yhteiskunnassamme.

Suomessa on toteutettu vain yksi tutkimus, jossa on käsitelty erityisesti miehiin kohdistuvaa väkivaltaa. Tutkimuksen on tehnyt Markku Heiskanen ja Elina Ruuskanen. Tutkimus on valmistunut vuonna 2010. (Väestöliitto. 28.2.2014.)

Haluamme opinnäytetyömme avulla tuoda aiheelle lisää näkyvyyttä, minkä vuoksi päädyimme toteuttamaan myös toiminnallisena osuutena kaikille avoimen tarinanäyttelyn (Liite 1). Tarinanäyttelyn yhteistyökumppanina toimii Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys ry. Näyttelyn jälkeen materiaali on heidän hyödynnettävissä.

Opinnäytetyömme tarinanäyttelyn yhteistyökumppanina toimii Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys, joka sijaitsee Kauhajoella. Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys ry on perustettu vuonna 2003. Asiakkaille toiminta on maksutonta lukuun ottamatta tapaamispaikkatoimintaa, johon tarvitaan asiakkaalta hänen kotikuntansa maksusitoumus. (Ensi- ja turvakotien liitto. [viitattu 19.2.2018].)

Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistyksen periaatteena on turvata lapsen oikeus terveisiin kasvuolosuhteisiin ja turvalliseen kehitykseen sekä tukea vanhemmuutta ja perheitä. Tarkoituksena on myös ennaltaehkäistä perheväkivaltaa ja aut-

taa väkivallan kokijoita, tekijöitä sekä näkijöitä. (Ensi- ja turvakotien liitto. [viitattu 19.2.2018].) Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys tarjoaa keskusteluapua, tukihenkilötoimintaa ja vertaisryhmätoimintaa. Lisäksi se tarjoaa mahdollisuuden osallistua vapaaehtoistoimintaan. Siellä järjestetään myös kaikille avoimia koulutus- ja valistustilaisuuksia perhe- ja lähisuhdeväkivallasta sekä vanhemmuudesta. (Ensi- ja turvakotien liitto. [viitattu 19.2.2018].)

Turvakodin toiminnan perusideana on auttaa lähisuhdeväkivaltaa kokeneita ja sitä käyttäneitä, sekä ehkäistä väkivaltaa perheissä ja lähisuhteissa. Ideana on auttaa kaikkia väkivallan osapuolia, niin uhria kuin tekijääkin. Ensikodissa tehdään monipuolista odottajia ja vauvaperheitä tukevaa työtä. Jäsenyhdistyksissä ympäri Suomea on tarjolla ensikotityötä, vapaaehtoisdoulia, Baby blues- työtä sekä päiväryhmiä. Suomessa ylläpidetään yhteensä yhdeksää ensikotia ympäri maata. (Ensi- ja turvakotien liitto. [viitattu 19.2.2018].)

Raha-automaattiyhdistys ja Lasten Päivän Säätiö rahoittavat avustuksillaan Ensi- ja turvakotienliiton toiminnan. Noin 70 prosenttia rahoituksesta muodostuu RAY:n yleisavustuksesta sekä toiminta- ja projektiavustuksista. Lasten Päivän Säätiön avustukset kattavat noin 12 prosenttia koko toiminnan rahoituksesta. Tämä avustus käytetään lastensuojelutyön tukirakenteiden vahvistamiseen. (Ensi- ja turvakotien liitto. [viitattu 21.2.2018].)

Ensi- ja turvakotien liitto on yksi niistä kuudesta perustajärjestöistä, joille Lasten Päivän Säätiö jakaa avustusta vuosittain. Jäsenmaksut kattavat vain pienen osan toiminnan rahoituksesta. Jäsenyhdistyksiä on 30 ympäri Suomea ja niiden jäsenmaksu on vuodessa 85 euroa/yhdistys. Edellä mainittujen rahoituslähteiden lisäksi liitto ja jäsenyhdistykset vastaanottavat joka vuosi eri yritysten ja yksityishenkilöiden raha- ja tavaralahjoituksia. Niillä pyritään tukemaan työtä, jota tehdään vaikeissa ja turvattomissa oloissa elävien lasten ja perheiden auttamiseksi. (Ensi- ja turvakotien liitto. [viitattu 21.2.2018].)

2.2 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Toteuttamamme tutkimus oli kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus sekä kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kyselymme sisälsi sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Halusimme selvittää tutkimuksen avulla miesten omia kokemuksia kohtaamastaan lähisuhdeväkivallasta parisuhteessa ja ystävyysuhteissa.

Tutkimuskysymyksiämme ovat:

1. Minkälaista väkivaltaa miehet kokevat parisuhteissaan ja ystävyysuhteissaan?
2. Miten he suhtautuvat kokemaansa väkivaltaan?

Näiden tutkimuskysymysten avulla halusimme selvittää ja tuoda julki sitä, kuinka yleistä miehiin kohdistuva väkivalta oikeastaan onkaan. Tavoitteenamme oli myös tuoda esiin minkälaisen väkivallan muotoja kohteeksi miehet ovat joutuneet. Uskomme, että tämän tiedon avulla lähisuhdeväkivallan kohteeksi joutuneita miehiä on helpompi auttaa. Halusimme myös selvittää kertovatko miehet kokemastaan väkivallasta esimerkiksi viranomaisille, ystäville tai sukulaisille sekä minkälaisia tunteita he kokevatko joutuessaan väkivallan uhreiksi. Mielestämme nämä ovat kaikki arvokasta tietoa, kun tutkitaan miehiin kohdistuvaa pari- ja lähisuhdeväkivaltaa.

2.3 Laadullinen ja määrällinen tutkimus

Tutkimusongelma pyritään ratkaisemaan tutkimusmenetelmällä. Jotta menetelmillä saataisiin mahdollisimman luotettavaa tietoa, on tutkimusmenetelmät kehitetty eri tieteenaloilta. Opinnäytetyössä tutkimuksen sisältö määrää tutkimusmenetelmän. (Kananen 2014, 47.)

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen avulla pyritään ymmärtämään ilmiötä, selittämään sen tekijöitä, niiden välisiä suhteita sekä rakennetta. Määrällinen tutkimus puolestaan lähtee teoriasta eli siitä, että tiedetään, mistä on kyse. Teoriaa testataan käytännössä ja sen jälkeen niiden soveltamisalaa yritetään laajentaa. (Kananen 2014, 56–57.)

Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa keskeisiä asioita ovat johtopäätökset aiemmin tehdyistä tutkimuksista sekä aiemmat teoriat. Tämän lisäksi keskeistä on hypoteesien esittäminen, käsitteiden määrittely ja aineistonkeruusuunnitelma. Määrällisessä tutkimuksessa päätelmät tehdään havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen ja tulokset kuvataan esimerkiksi prosenttitaulukoiden avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 136.)

Opinnäytetyössämme yhdistyi laadullinen sekä määrällinen tutkimus. Kananen (2008, 29) mukaan on yleistä että kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen liittyy laadullisia osia, joita ovat esimerkiksi avoimet kysymykset. Luomamme tutkimuskysely sisälsi molempia tutkimusmenetelmiä, sillä siinä oli avoimia kysymyksiä ja monivalintakysymyksiä. Halusimme käyttää molempia kysymyslajeja mahdollisimman monipuolisten ja kattavien vastausten saamiseksi.

Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen yhdistelmää kutsutaan case-tutkimukseksi. Tapaus- eli case-tutkimuksessa tutkija toimii ulkopuolisena havainnoijana eikä itse osallistu tutkittavan ilmiön toimintaan. Case-tutkimukselle olennaista on myös monimenetelmäisyys. Case-tutkimuksen avulla ei pyritä muutokseen, vaan syventämään ilmiötä ja ymmärtämään sekä selittämään sitä kokonaisvaltaisesti. (Kananen 2014, 57–58.)

2.4 Aineistonkeruumenetelmä ja sisällönanalyysi

Tutkimustoiminta vaatii aina aineistonkeruuta, sillä tutkimusongelma ratkeaa pelkästään tiedolla. Perinteisiä aineistonkeruumenetelmiä voidaan käyttää myös internetissä. (Kananen 2014, 15–16.) Internetissä tapahtuva kysely voidaan toteuttaa monella tapaa. Vaihtoehtoina on esimerkiksi serverillä toimiva kyselypohja, sähköpostin liitetiedosto tai verkkosivuille muodostettu kysely. (Kananen 2014, 16.)

Yleisesti kyselytutkimuksen etuna on pidetty sitä, että sen avulla voidaan kerätä hyvinkin laaja tutkimusaineisto, johon on mahdollista saada paljon vastaajia. Tämän lisäksi kyselymenetelmä on tehokas, koska siinä säästyy paljon tutkijan aikaa ja

vaivannäköä. Huolellisesti suunniteltu lomake on mahdollista käsitellä nopeasti tallennettuun muotoon ja aineiston analysointi suoritetaan tietokoneella. Kyselytutkimuksen avulla voidaan kerätä tietoa muun muassa tiedoista, tosiasioista, käyttäytymisestä ja toiminnasta, arvoista, asenteista, uskomuksista, mielipiteistä ja käsityksistä. (Hirsjärvi ym. 2007, 190–192.)

Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksi Internet-kyselyn, sillä uskoimme sen tavoittavan eniten vastaajia. Opinnäytetyömme käsittelee aihetta, joka on yhteiskunnassamme hyvin vaiettu ja jopa häpeällinen asia, josta syystä haastateltavien löytäminen olisi voinut olla hankalaa. Uskomme myös, että kokemusten kirjoittaminen voi toimia väkivallan uhreille terapeuttisena muotona. Kuulan (2006, 174) mukaan Internetissä tapahtuvan kyselyn etuna pidetään sitä, että haastattelutilanteiden mahdolliset haittatekijät pienentyvät. Sähköisessä kommunikaatiossa ei ole läsnä todellisessa vuorovaikutustilanteessa vallitsevia valta-asemia.

Loimme kyselyn Webropol-ohjelman kyselypohjalle. Kyselymme kysymykset pyrimme muodostamaan siten, että saamme tutkimuskysymyksiimme mahdollisimman kattavat vastaukset. Halusimme kuitenkin, että kysely olisi vaivatonta täyttää ja hyödynsimme sen vuoksi paljon monivalintakysymyksiä. Emme halunneet tehdä kyselystä liian pitkää ja mielestämme 11 kysymystä oli riittävä määrä. Markkinoimme kyselyä sosiaalisen median ja sähköpostin kautta. Kysely oli avoinna kolme viikkoa ja sinä aikana vastauksia kertyi 57 kappaletta.

Webropol-ohjelma tuotti vastauksista valmiita taulukoita. Hyödynsimme näitä taulukoita määrällisen aineiston eli monivalintakysymysten analysoimisessa. Kuula (2006, 174) kertoo Internetissä tapahtuvan kyselyn yhdeksi hyödyksi haastatteluista saadun valmiin kirjallisen materiaalin, jolloin työläs litterointi mahdollisine virheineen jää pois tutkimuksen teosta. Internetissä tapahtuvissa kyselyissä vastaukset kirjautuvat suoraan tietokantaan, ja siitä syystä ne saadaan nopeasti tallennettua erilaisiin tilastointiohjelmiin. Näin ollen aineiston keräämisen jälkeen tutkija pystyy aloittamaan heti aineiston tarkastelun. (Vilkkä 2014, 122.)

Toteutimme laadullisen tutkimusaineiston eli avoimien kysymysten sisällönanalyysin hyödyntämällä teemotittelua. Teemotittelussa aineisto pilkotaan ja ryhmitellään

erilaisten aihepiirien mukaan. Tämä tapa mahdollistaa tiettyjen teemojen vertailun aineistossa. Aluksi aineisto voidaan ryhmitellä tiettyjen yksityiskohtien mukaan ja sen jälkeen aineistosta aletaan etsiä teemoja eli eri aiheita. Ideana on etsiä aineistossa tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.) Aineistoon perehtymisen jälkeen aloimme etsiä jokaisen kysymyksen vastauksista yhtäläisyyksiä. Tämän suoritimme kopioimalla samankaltaisia vastauksia tekstinkäsittelyohjelmaan allekkain. Kävimme siis jokaisen kysymyksen läpi samalla tavalla. Kyseinen menetelmä auttoi meitä hahmottamaan paremmin aineiston sisällön ja teki siitä helpommin analysoitavan.

3 VÄKIVALTA

Väkivalta on aina ollut osa ihmisten elämää. Kohtaamme väkivaltaa lähes päivittäin arkielämässämme, esimerkiksi erilaisten tv-ohjelmien ja elokuvien välityksellä. Suurelle osalle suomalaisista väkivallan uhka on kuitenkin osa jokapäiväistä elämää. Tässä luvussa kerromme mitä väkivalta on ja miten se vaikuttaa ihmiseen. Tarkastelemme myös sukupuolen vaikutusta sekä tuoreimpia väkivaltatilastoja.

3.1 Väkivallan määritelmä

Väkivallalla tarkoitetaan yleensä ottaen tekoja, jotka täyttävät neljä edellytystä. Nämä edellytykset ovat, että joku käy toiseen fyysisesti käsiksi, hänellä on tarkoituksenaan vahingoittaa toista osapuolta, teko tapahtuu ilman toisen osapuolen suostumusta ja viranomainen tai joku muu ulkopuolinen taho on nimennyt tapahtuneen teon väkivallaksi. (Nyqvist, Salonen & Säävälä 2006, 17.)

Maailman terveysjärjestö WHO määrittelee väkivallan tarkoittavan ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen, ihmisryhmään tai yhteisöön kohdistuvaa fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista. Tämä johtaa tai voi johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriintymiseen tai perustarpeiden tyydyttämättä jättämiseen. (Krug ym. 2005, 20)

Jokisen (2000, 13) mukaan Miedzian (1992, 41) määrittelee, että väkivaltaa ovat myös pakottaminen, pelotteleminen, vangitseminen sekä eristäminen. Edellä mainittu niin sanottu suoran väkivallan teot merkitsevät lähes aina henkistä tai fyysistä voimankäyttöä toista ihmistä tai ihmisryhmää kohtaan. Suora väkivalta edellyttää tekijän uhkaavaa ja aggressiivista käyttäytymistä. Sen tarkoituksena on yleensä vahingoittaa tai alistaa toista henkilöä tai riistää ja tuhota hänen omaisuuttaan.

Usein pelko on väkivallan tai sen uhan tunnus. Väkivaltaa kokeva uhri saattaa tuntea pelkoa jo silloin, kun esimerkiksi väkivaltainen kumppani tulee kotiin ovet paukuen. Tällainen käytös voi viestiä kumppanin negatiivisesta tai aggressiivisesta mie-

lialasta, joka voi lisätä väkivallan uhkaa. Jos tilanne on sellainen, ettei uhri pelkää mutta ei pidä kohteluaan väkivaltaisena, saattaa olla kyse siitä, ettei hän tiedä muunlaisesta kohtelusta. Tämä siis antaa perusteita sille, että väkivalta edellyttää kykyä määritellä kyseinen ilmiö. (Hearn 1999, 252, Jokisen 2000, 13 mukaan.)

3.2 Väkivallan vaikutukset ja sukupuolittuneisuus

Väkivalta on myös sellaista toimintaa, joka ei välttämättä johda uhrin vammautumiseen tai kuolemaan, mutta aiheuttaa kuitenkin olennaista räsitystä yksilölle, perheille, yhteisölle tai terveydenhuoltojärjestelmälle (Krug ym. 2005, 22). Väkivalta tuottaa kuitenkin yleensä fyysisen tai psyykkisen vamman syntymisen uhrille. On myös mahdollista, että väkivaltaa kokenut uhri, varsinkin lapsi, kärsii kehityksen häiriintymisestä (Krug ym. 2005, 22). Väkivallan eri muotojen ilmeneminen lähisuhteissa riippuu osallisten elämäntilanteista, iästä sekä ajattelutavasta (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. 30.11.2017).

Väkivallan aiheuttamat haitat ovat nähtävissä eri muodoissa kaikkialla maailmassa. Vuosittain väkivallan seurauksena yli miljoona ihmistä menettää henkensä ja vielä useampi saa lievempiä vammoja ihmisten välisten, itse aiheutetun tai kollektiivisen väkivallan seurauksena. 15–44 vuotiaiden keskeisin kuolinsyy koko maailmassa on väkivalta. On vaikea arvioida tarkkaan väkivallan taloudellisia kustannuksia, mutta yksistään sen aiheuttamat vuotuiset terveysmenot kipuavat maailmanmitassa miljardeihin dollareihin. (Krug ym. 2005, 19.)

Suomessa tuli ilmi vuoden 2017 tammi-syyskuun aikana 24 900 pahoinpitelyä. Tämä on 350 tapausta (1,4 prosenttia) vähemmän kuin edeltävänä vuonna vastaavana aikana. Törkeitä pahoinpitelyitä kirjattiin 1 250, joka on 8,7 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Henkirikoksia tuli ilmi 68 eli 12 tapausta enemmän kuin edellisenä vuonna. (Tilastokeskus. 19.10.2017.)

Yksi tärkeä väkivallan kulttuurista ja yhteiskunnallista merkityksellistä mistä ohjaava tekijä on sukupuoli. Väkivalta on tavalla tai toisella sukupuolittuneisuutta. Naisten ja miesten kokemat ja tekemät väkivallan muodot ovat tyypillisesti erilaisia. Myös tapahtumien tyypilliset kontekstit eroavat ja ovat tavalla tai toisella sukupuolittuneita.

Toisaalta väkivallan kulttuuriset merkitykset ja sen herättämät mielleyhtymät yhtäältä arvostettuun voimaan, valtaan ja heikkouteen ovat sukupuolelle annettujen merkitysten ytimessä. Feminiinisyyden ja naiseuden arvostettuja piirteitä ovat hoiva, uuden elämän vaaliminen, sekä empatiakyky, joiden vastakohta väkivalta on. Maskuliinisuuteen liitetyt piirteet valta, voima ja ulospäin suuntautuva aktiivisuus, eivät ole sen sijaan ristiriidassa väkivallan kanssa. Tästä syystä miesten tekemä väkivalta ei ole uutinen toisin kuin naisten. (Niemi, Kainulainen & Honkatukia 2017, 20.)

31 prosenttia viranomaisten tietoon tulleista pari- ja lähisuhdeväkivaltarikosten uhreista on miehiä. Vaikka miehillä on pienempi todennäköisyys joutua parisuhdeväkivallan uhriksi kuin naisten, jopa yli puolet lähisuhteissa tapahtuvista törkeistä pahoinpitelyistä ja henkirikoksen yrityksistä kohdistuu miehiin. Miestä ei helposti tunnusteta parisuhdeväkivallan uhriksi ja on mahdollista, että ammattilaiset ja läheiset eivät ota miesten kokemuksia vakavasti tai todesta. (Rinne 2016.)

Nykytietämyksen mukaan näyttää siltä, että suurin osa naisista reagoi henkiseen pahoinvointiin masennuksella. Miehet käyttävät ulospäin suuntautuvaa aggressiota, mutta kukaan ei halua ottaa itselleen häpeälliseksi koettua uhrin roolia. Se, miten väkivalta keskuudessamme rakentuu, miksi ja miten sitä harjoitetaan, tuomitaan tai arvostetaan, on sukupuolittunutta ja kulttuurista. (Lidman 2015, 22.)

3.3 Parisuhdeväkivalta ja sen kehittyminen

Parisuhteissa tapahtuva väkivalta on dynaaminen ja monimutkainen ilmiö. Siihen sisältyy paljon erilaisia tunteita, kokemuksia ja tulkintoja. Parisuhdeväkivallan määrittelyssä on otettava huomioon yksilölliset, kulttuuriset ja sukupuoliset erot. (Flinck 2006, 29.)

Parisuhdeväkivallalla tarkoitetaan puolison tekemää fyysistä, seksuaalista tai henkistä väkivaltaa. Myös niillä uhkaileminen on väkivaltaa. Parisuhteessa väkivalta voi olla lyömisen, potkimisen, tönimisen tai kuristamisen lisäksi paljon muutakin. Parisuhteessa tapahtuvaa väkivaltaa on myös toisen ihmisen estäminen, uhkailu, valvonta ja liiallinen kontrolli. Usein parisuhdeväkivalta kestää useita vuosia ja paheenee vain ajan kuluessa. (Väestöliitto, [viitattu 2.12.2016].) Parisuhdeväkivallassa kyse ei yleensä ole mistään ohimenevästä vaiheesta vaan pitkäaikaisesta prosessista, jossa väkivallan muodot voivat vaihdella (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 18).

Puolisoaan pahoinpitelevät henkilöt kohdistavat väkivallan käytön kotona puolisoonsa. He eivät yleensä käytä väkivaltaa julkisesti. Fyysisessä väkivallassa iskut kohdistetaan sellaisille alueille, joista niitä ei ulkopuolinen huomaa, kuten esimerkiksi käsiin, vatsaan ja selkään. (Kaitue ym. 2007,12.) Parisuhteessa tapahtuvaan väkivaltaan liittyy paljon haitallisia luuloja, kuten esimerkiksi uhrin syyllistäminen tai ajatus, että uhri on jostain syystä ansainnut väkivaltaisen kohtelun tai provosoinut tekijää väkivallan käyttöön. Parisuhteissa tapahtuva väkivalta on siis monisäikeinen asia ja ulkopuolisen voi olla vaikea tunnistaa sitä. Parisuhdeväkivalta on lain mukaan rangaistava. (Väestöliitto, [viitattu 2.12.2016].)

Uusimmat tilastot kertovat Suomen olevan Länsi-Euroopan parisuhdeväkivaltaisimpia maita. Tilanne näyttää tilastoissa huolestuttavalta. Suomessa on kuitenkin tapahtunut edistystä vähemmän väkivaltaa sallivaan yhteiskuntaan. (Husso 2003, 15–16.) Vakavin parisuhdeväkivalta johtaa aina kuolemaan. Henkirikokset tulevat poliisin tietoon melkein aina ja tästä syystä ovatkin parhaiten tilastoituja. Naisia kuolee parisuhdeväkivallan uhreina vuosittain 20–30 ja vastaavasti miehiä on kuollut 1–4 vuosittain. (Niemi-Kieseläinen 2004, 35.)

Keskinen (2005, 288) toteaa, että väkivalta parisuhteissa saattaa alkaa esimerkiksi liiallisesta mustasukkaisuudesta, sillä tämä nähdään väkivaltaan liittyvänä kontrollina ja vallankäyttönä. Myös seksuaalisuus ja toisen haluttomuus saattavat saada tekijän kohdistamaan väkivaltaa uhriinsa. Väkivaltaa käyttävät henkilöt ovat yleensä hyvin riippuvaisia puolisoistaan ja tämänkaltaisen suhteen aiheuttama ahdistus saattaa johtaa väkivaltaan turvautumiseen. (Niemi-Kiesiläinen 2004, 48.) Jos väkivallan tekijä kärsii narsismista, se saattaa myös selittää väkivallan käytön. Narsistinen henkilö käyttää fyysistä ja henkistä väkivaltaa. Hän haluaa herättää uhrissaan pelon tunnetta, sillä tämä on keino hallita toista ihmistä. (Narsistien uhrien tuki RY, [viitattu 30.11.2016].)

Usein puhutaan kotikasvatuksen merkityksestä ihmisen elämässä ja tässäkin asiassa kotikasvatuksella on suuri rooli. Vaikka henkilö menestyisi elämässään muilla osa-alueilla kuinka hyvin tahansa, voi väkivaltaisen käytöksen selittää se, että henkilö on kokenut lapsuudessaan kotona väkivaltaa. (Krug ym. 2005, 22.) Tämä on tutkitusti suurin syy, miksi aikuiset käyttävät väkivaltaa. (Väestöliitto, [viitattu 18.11.2016].)

Väkivallan tekijän satuttaessa ensimmäisen kerran, hän saattaa katua tekoaan pyydellen anteeksi ja vannoen rakkauttaan. Tekijä myös lupaa, ettei käytös toistu enää ikinä. Joskus asia onkin näin, mutta jos tapahtuma koetaan uudelleen, on väkivallan kehä alkanut. Tällöin suhteessa vaihtelevat niin hyvät kuin väkivallankin hetket. Tekijä saattaa tehdä kaikkensa hyvinä hetkinä. Hän mielistelee kumppaniaan ja saa itsensä näyttämään toisen silmissä lähes täydelliseltä. Juuri nämä hyvät hetket ovatkin se syy, miksi uhri saattaa jäädä suhteeseen. (Mielenterveyden keskusliitto, [viitattu 15.11.2016].) Uhri saattaa alkaa tehdä kaikkensa, ettei suututa tekijää. Uhrista saattaa myös tuntua, ettei hän pysty olemaan oma itsensä. Kaikkia sanomisia sekä tekemisiä on varottava, ettei toinen osapuoli vain suutu. Suuttuminen saattaa tapahtua ihan huomaamattakin. (Mielenterveyden keskusliitto, [viitattu 15.11.2016].)

Parisuhdeväkivallasta puhuttaessa on kyse vallankäytöstä. Omaa kumppania pyritään alistamaan ja nöyryyttämään. Parisuhdeväkivaltaan mielletään yleensä miehisyyden korostaminen siten, että kontrolloidaan naispuolisen puolison seksuaalisuutta ja itsemääräämisoikeutta. Miehisyyttä pönkitetään uhkauksilla ja väkivallanteoilla. (Keskinen 2010, 247.)

Väkivalta alkaa yleensä vuoden kahden sisällä parisuhteen alkamisesta (Sosiaali- ja terveysministeriö. 2007, 34). Väkivalta voi alkaa aluksi lievemmillä muodoilla, kuten henkisellä väkivallalla. Myöhemmin väkivalta voi muuttua myös fyysiseksi ja/tai seksuaaliseksi. (Mielenterveyden keskusliitto, [viitattu 15.11.2016].) Suomessa naisen surmaa tavallisimmin puoliso, entinen puoliso tai seurustelukumppani. Miehen surmaaja on puolestaan tavanomaisimmin ystävä tai tuttava. (Väestöliitto, [viitattu 18.11.2016].)

3.4 Lähisuhdeväkivalta ja sen kehittyminen

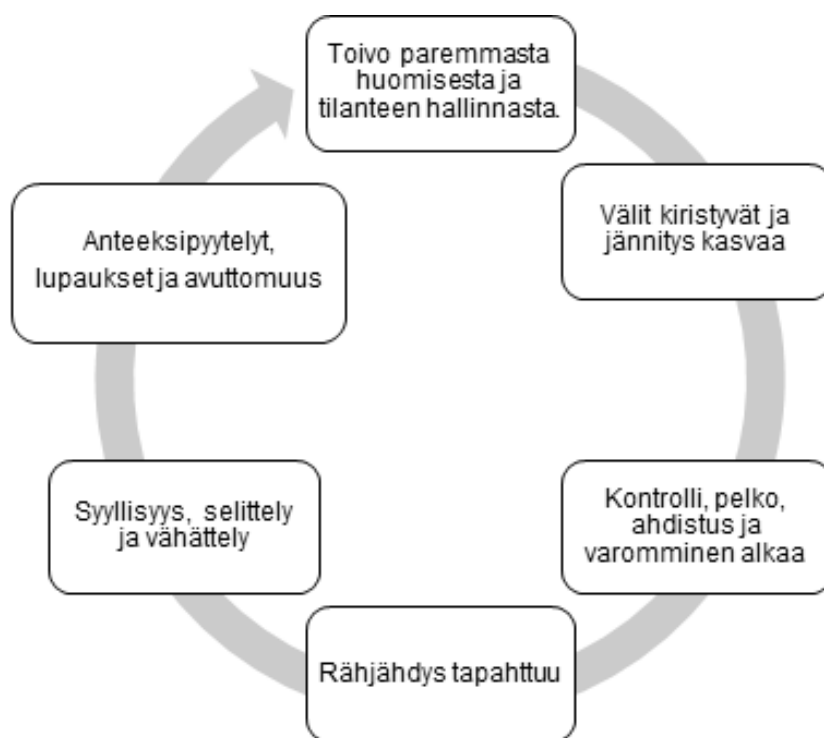
Lähisuhdeväkivalta on erityinen rikoksena, väkivallan muotona ja kokemuksena. Siitä syystä sitä on hyvä tarkastella erikseen muusta väkivallasta (Siukola 2014, 10). Lähisuhdeväkivallan tapahtumapaikkana on yleensä uhrin oma koti ja tekijänä joku uhrille läheinen ihminen, kuten oma kumppani tai perheenjäsen. Osapuolten välillä voi olla samaan aikaan sekä voimakas tunneside, että kontrolliin ja väkivaltaan pohjautuva valtasuhde. Lähisuhdeväkivaltaan sisältyy paljon häpeää, syyllisyyttä ja vaikeumista. Se ei myöskään tule joka kerta viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tietoon. Lähisuhdeväkivaltaa ei mielletä aina rikokseksi samalla tavalla kuin esimerkiksi tuntemattoman tekemää väkivaltaa. Suurin osa kaikissa yhteiskunnissa tapahtuva lähisuhdeväkivalta kohdistuu naisiin ja lapsiin. Miehet taas kokevat väkivaltaa yleensä julkisissa tiloissa ennestään tuntemattoman tekemänä. (Siukola 2014. 10).

Lähisuhdeväkivaltaa tapahtuu yhteiskuntaluokasta, kulttuurista, ikäluokasta ja sukupuolesta riippumatta. Tekijänä toimii vanhempi, puoliso, lapsi, sukulainen tai ystävä. Väkivallan vaikutukselle altistuu koko lähipiiri. (Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. 30.11.2017.) Väkivaltaa voi tapahtua saman tekijän toimesta useaan eri henkilöön kohdistuen. Joissakin tapauksissa se voi olla myös molemminpuolista. Lähisuhdeväkivalta voi jäädä yksittäiseksi tapahtumaksi, toistua satunnaisesti tai tiettyihin tilanteisiin liittyen. (Siukola. 2014, 11.)

Jotkut lähisuhdeväkivallan tutkijat erottavat lähisuhdeterrorin ja lähisuhdeväkivallan toisistaan. Lähisuhdeterrorilla viitataan vakavaan alistavaan väkivaltaan, joka tuottaa uhrilleen niin fyysisiä kuin henkisiäkin vammoja. Lähisuhdeväkivallan aiheutta-

mat fyysiset ja henkiset vammat ovat yleensä lievempiä. Näiden kahden lähisuhdeväkivallan muodon erottelussa oleellinen tekijä on vallankäyttö, vaikka sen asteen erottelu voi olla joissain tilanteissa vaikeaa. (Nyqvist ym. 2006, 18).

Ensi- ja turvakotien liiton mukaan lähisuhdeväkivallassa on tiettyjä vaiheita, jotka toistuvat. Suhde on aluksi rauhallinen, mutta hiljalleen jännitys kasvaa. Syntyy riitoja sekä erimielisyyksiä. Jännityksen kasvun seurauksena syntyy väkivaltaa ja sen usein laukaisee jokin toisarvoinen asia. Kun väkivaltilanne on ohi, seuraa rauhallinen vaihe. Tällöin tekijä saattaa pyytää anteeksi ja vanhoja, ettei väkivallan teot enää toistu. Tekijä saattaa myös kieltää tapahtuneen tai syyttää siitä uhria. Väkivallan teot alkavat uudestaan, kun jännitys taas kasvaa. Kun väkivalta on ollut lähisuhhteissa pitkään läsnä, rauhalliset ajanjaksot yleensä vähenevät ja väkivallasta tulee arkipäivää. (Ensi- ja turvakotien liitto. [viitattu 30.1.2018]). Kuviossa 1 on havainnollistettu lähisuhdeväkivallan kehitysvaiheet.

Kuvio 1. Lähisuhdeväkivallan kehitysvaiheet.

4 VÄKIVALLAN HISTORIA

Tässä luvussa paneudumme väkivallan historiaan. Historiaan palaaminen voi paljastaa niitä kulttuurisia rakenteita, joissa väkivallan uhri ja tekijä tarkastelevat toimintaansa. Historia antaa myös tilaisuuden huokaista syvään ja kiittää onnea siitä, että saa elää 2000-luvun maailmassa ja vieläpä Suomessa. Emme tarvitse varsinaisesti historiaa kuvailemaan väkivaltaa, mutta se auttaa ymmärtämään paremmin keskuudessamme vallitsevan väkivaltakulttuurin piirteitä. Väkivallan menneisyyden tunteminen voi helpottaa myös sen kitkemistä (Lidman 2015, 30).

4.1 Miesten valta-asema

1500-luvun alusta ainakin 1900-luvun alkupuolelle asti vallitsi yhteiskuntamme peruspilarina toimiva miesten kulttuurinen valta-asema eli patriarkaalinen hierarkia. Tämän varaan pohjautuivat niin politiikan, uskonnon kuin ihmissuhteiden tulkinnat sekä käsitykset vallasta ja väkivallasta. Patriarkaalinen hierarkia on moniulotteinen ja monisävyinen kulttuurinen elementti. Sillä on ollut jo tuhansien vuosien ajan vaikutusta ihmisten elämään. (Lidman 2015, 31.)

Apostoli Paavalin mukaan mies oli naisen pää ja isäntävalta oli roomalaisoikeudellisen maailmankatsomuksen mukaan perusteltua. Nämä näkemykset säilyivät tärkeinä aatteina aina vähintäänkin modernin ajan kynnykselle. Reformaation eli uskonpuhdistuksen jälkeisessä Euroopassa sosiaalisesti hyväksytty ja kunniallinen elämä oli sidoksissa patriarkaaliseen maailmankuvaan. Sekä miehillä että naisilla oli sukupuoleen liittyviä velvollisuuksia ja käyttäytymisen tuli olla soveliasta. Perustana oli ajatus siitä, että mies oli perheen pää. (Lidman 2015, 31–32.) Patrikaalisen miesihanteen mukaan miehen piti myös kestää turpaan saaminen toiselta mieheltä ja nuolla haavat omissa oloissaan (Jokinen 2000, 32).

Naisten tuli sopia tiettyyn sosiaaliseen rooliin: naimaton siveä neitsyt, uskollinen vaimo, lapsia synnyttävä ja heistä huolehtiva äiti tai leski. Naisten käytös vaikutti koko perheen ja suvun kunniaan, joten roolien mukainen käytös oli erittäin tärkeä.

Jos nainen ei täyttänyt rooliaan, leimautui helposti vaaralliseksi ja epämiellyttäväksi. Kunnollisen naisen rooli oli todella haavoittuvainen ja nykymaailmasta katsottuna kovin ahdasmielinen. (Lidman 2015, 34–35.) Maalla ja kaupungissa niukoissa oloissa elämän reunaehdot olivat ankeat ja karut (Törränen 2009, 19).

Kuten nykyäänkin, myös menneinä vuosisatoina oli naisia, jotka käyttivät väkivaltaa miehiään kohtaan. Esimodernissa Euroopassa nainen, joka käyttäytyi väkivaltaisesti puolisoaan kohtaan, edusti luonnottomuutta ja valtaosa näistä teoista on oletettavasti jäänyt piiloon. Tätä selittää myös osittain se, että erittyneiden sukupuoliroolien vuoksi miehen oli vaikea tuoda esille omaa uhriuttaan. Luultavasti iso osa näistä tapauksista ei koskaan päätnyt raastupien käsiteltäväksi ainakaan virallisesti, koska ne olisivat niin dramaattisella tavalla kyseenalaistaneet maskuliinisen kunnian miesvaltaisessa kulttuurissa. Mies, joka joutui naisen pahoinpitelyn uhriksi, ei saanut puolueetonta uhriasemaa. Hänet nähtiin ensisijaisesti pehmeänä ja epämiehisenä, joten kukapa olisi halunnut alistaa itsensä tällaisille stigmoille. (Lidman 2015, 123.)

4.2 Lähisuhdeväkivallan historia Suomessa

Suomessa perheissä ja parisuhteissa tapahtuva väkivalta tuli voimakkaasti esille 1970-luvun lopulla, Yhdysvalloissa asia nousi esille 10 vuotta aikaisemmin (Kotanen 2013, 11–12). 1800-luvun loppupuolella syntynyt naisasialiike oli osa yhteiskuntamme murrosta, sillä hiljalleen sukupuolten tasa-arvo alkoi nousta esiin ihmisoikeuskysymyksenä. Itsenäisyyden, tasa-arvoisuuden, poliittisten oikeuksien sekä väkivaltaan liittyvän oikeussuojan tavoittelu alkoivat kehittyä asteittain. (Lidman 2015, 35.)

1970–1980 lukujen vaihteessa Naisasialiiton Unioni ja silloinen Ensi Kotien liitto kiistelivät perheissä ja parisuhteissa tapahtuvan väkivallan määrittelystä. Naisasialiiton mukaan kyseessä oli nais erityinen ongelma, Ensi Kotien Liitto ajatteli kyseessä olevan koko perheen sisäinen konflikti ja lähestyi ongelmaa lastensuojelun näkökulmasta. (Kotanen 2013, 11–12.) Feministit leimasivat väkivallan miesten naisiin kohdistamana ja 1980-luvun alussa väkivaltaan pidettiin perheen sisäisenä ongel-

mana. 1990-luvulle tultaessa kyseinen asetelma kuitenkin haastettiin. 2000-luvulla lähisuhdeväkivallasta käyty keskustelu on muuttunut enemmän sukupuolineutraaliin suuntaan. (Kotanen 2013, 11–12.)

Lainsäädäntö määrittelee, kuinka tiukasti yhteiskunta puuttuu väkivallan käyttöön. Esimerkiksi Ruotsissa kotikuritus on kielletty vuonna 1864, Suomessa vasta 1970. Insestin uhrin rangaistavuus poistettiin Ruotsissa 1937 ja Suomessa 1970. Avioliitossa raiskaaminen määriteltiin rikokseksi Ruotsissa vuonna 1962. Suomessa se kriminalisoitiin pitkän keskustelun ja pohdinnan jälkeen vasta 1994. (Husso 2003, 17).

Suomessa viimeisin uudistus koskien parisuhdeväkivaltaa on vuodelta 1999, jolloin voimaan astui laki lähestymiskiellosta. Lain tarkoituksena on pyrkiä estämään esimerkiksi entisen kumppanin väkivaltainen käytös ja häirintä. Ruotsissa vastaava laki tuli voimaan jo 1988. Törkeä ja niin sanottu tavallinen pahoinpitely on kirjattu meillä lakiin yleisen syyteen alaiseksi vuonna 1995. Ruotsissa laki on tullut voimaan jo 1982, ja se koskee kaikkia pahoinpitelyitä. (Husso 2003, 17).

5 VÄKIVALLAN MUODOT

Väkivaltaa on monenlaista ja se voidaan jakaa monen erilaisen teorian valossa eri muotoihin. Puhutuimmat väkivallan muodot ovat fyysinen, henkinen, seksuaalinen ja taloudellinen väkivalta sekä vainoaminen. Tässä luvussa keskitymme väkivallan eri muotoihin. Kähärä (2016, 28) toteaa miesten kokemasta väkivallasta puhuttaessa parhaaksi tavaksi jaotella väkivallan muodot neljään eri parisuhdeväkivallan muotoon, jotka käsittelemme tässä luvussa.

5.1 Lähisuhdeterrori

Lähisuhdeterrorissa tai intiimissä terrorissa kumppani on väkivaltainen ja hallitseva kun taas toinen osapuoli ei ole. Intiimissä terrorissa väkivalta alkaa siten, että tekijä käyttää ensin henkisiä hallintakeinoja, joita ovat esimerkiksi väkivallalla uhkailu tai tavaroiden rikkominen, jos puoliso ei noudata tekijän asettamia sääntöjä, kuten esimerkiksi kotiintuloaika. Näissä suhteissa tekijä on yleensä aina perillä, missä hänen kumppaninsa liikkuu ja kenen kanssa. Tekijä ei halua menettää uhriansa ja pyrkiikin tukahduttamaan uhrinsa oman tahdon, kyvyn vastarintaan ja itsetunnon niin, ettei tämä lähde suhteesta. Tekijä voi myös pyrkiä kontrolloimaan kumppaninsa työssäkäyntiä, sekä muita asioita ja tekijöitä joiden avulla hän voisi päästä suhteesta pois. Tekijä pyrkii sulkemaan pois kumppanin elämästä kontaktit muihin ihmisiin ja varsinkin sellaisiin, joiden avulla kumppani voisi lähteä suhteesta. Lähisuhdeterrorissa on tavallista, että väkivalta eskaloituu ajan mittaan ja on vakavaa sekä usein toistuvaa. (Kähärä 2016, 28.)

5.2 Väkivaltainen vastarinta

Väkivaltaisessa vastarinnassa kumppani on väkivaltainen ja hallitseva. Tässäkin muodossa väkivaltainen ja hallitseva kumppani käyttää lähisuhdeterroria. Toinen osapuoli ei ole hallitseva, mutta hänkin käyttäytyy väkivaltaisesti. Kun uhri on aikansa ollut väkivallan kohteena, hän lyö jossain vaiheessa takaisin. Uhri ajattelee, että ainoa ratkaisu väkivallan lopettamiseen on vastarinnalla ja jos hän tarpeeksi usein laittaa vastaan, väkivalta loppuu. Uhri voi myös pyrkiä käytöksellään kertomaan,

ettei hyväksy väkivaltaa ja että sen on loputtava. Kostonhimo voi olla myös suuressa osassa. Jos suhde jatkuu pitkään, voi uhri lopulta päätyä lopputulemaan, että väkivalta loppuu vain, jos hän tappaa tekijän. Monesti uhrin ajattelevat väkivallan olevan väliaikaista eikä toistuvaa. (Kähärä 2016, 29.)

Tässä parisuhdeväkivallan muodossa uhri on aktiivinen ja kehittää selviytymismekanismeja itse. Selviytymismekanismeja voivat olla oman käytöksen muuttaminen siten, että sopeutuu väkivaltaisen puolison käytökseen, sekä ystäviltä ja sukulaisilta avun pyytäminen. Uhri voi ajatella, että väkivalta loppuu, jos hän muuttuu puolison toiveiden kaltaiseksi. Suurin osa uhreista kuitenkin päätyy harkitsemaan eroa ja lähtemään suhteesta. (Kähärä 2016, 29.)

5.3 Tilanneväkivalta ja molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli

Tilanneväkivallassa kumppani on väkivaltainen, mutta kumpikaan osapuolista ei ole väkivaltainen ja hallitseva. Tämä muoto on varmasti yleisin parisuhdeväkivallan muoto. Se liitetään yleensä tilanteisiin, joissa toinen osapuoli käyttää väkivaltaa koska riita tai muu provosoiva tilanne on siihen pisteeseen kehittynyt. Väkivalta liittyy tiettyihin tilanteisiin, ei niinkään siihen, että kumppani haluaa hallita suhteessa toista osapuolta. Joskus kyseiset tilanteet päättyvät väkivaltaisen osapuolen välittömään katumiseen ja anteeksipyytelyyn sekä vannomiseen, ettei niin enää tapahdu. Ei myöskään ole pois suljettua, että jompikumpi tai molemmat osapuolet turvautuvat lievään tai vakavaan väkivaltaan usein. On tärkeää muistaa, ettei tällaista väkivaltaa pidä väheksyä, sillä sekin voi aiheuttaa vakavia seurauksia, kuten kuoleman. (Kähärä 2016, 29.)

Molemminpuolisessa väkivaltaisessa kontrollissa molemmat parisuhteen osapuolet ovat väkivaltaisia ja hallitsevia. Parisuhdeväkivallan muodoista näitä tapauksia on kuitenkin kaikkein vähiten. Sen vuoksi niistä ei ole paljon tutkimustietoa, mutta vaikuttaisi, että tällaisessa suhteessa molemmat harjoittavat lähisuhdeterroria ja molemmat osapuolet yrittävät saada valtaa itselleen. (Kähärä 2016, 29.)

5.4 Lähisuhdeväkivallan muotoja

Väkivaltaa voi lähisuhteissa esiintyä fyysisenä, henkisenä taloudellisena, seksuaalisena ja uskonnollisena väkivaltana. Lähisuhteissa tapahtuva seksuaalinen väkivalta on hyvin yleistä, mutta siitä puhuminen on uhreille todella vaikeaa koska väkivalta kohdentuu ihmisen haavoittuvaisimmalle alueelle, seksuaalisuuteen. (Rikosuhripäivystys. [viitattu 5.3.2018].) Taulukossa 1 on esitelty yksi tapa lähestyä väkivallan muotoja.

Taulukko 1. Lähisuhdeväkivallan muotoja. (Siukola 2014,11).

Fyysinen väkivalta	Esimerkiksi tönimistä, lyömistä, potkimista, raapimista, tukistamista, pään hakkaamista, repimistä, raapimista, ravistelua, ampuma- tai teräaseen käyttöä tai uhkailua.
Henkinen väkivalta	Esimerkiksi alistamista, nimittelyä, arvostelemista, kontrollointia, halveksuntaa, sosiaalisen kanssakäymisen rajoittamista, mustasukkaisuutta, tavaroiden hajottamista, kotieläinten vahingoittamista tai itsemurhalla uhkailua.
Seksuaalinen väkivalta	Esimerkiksi raiskaaminen tai sen yritys, seksiin pakottaminen, seksuaalisella väkivallalla uhkailua, seksuaalista halveksuntaa, pornografiaan pakottamista, ehkäisyn käytön kieltämistä, aborttiin pakottaminen tai seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajoittaminen.
Taloudellinen väkivalta	Esimerkiksi itsenäisen rahankäytön estäminen, pakottaminen omien rahojen antamiseen toiselle, taloudellisella väkivallalla uhkailu tai kiristäminen.
Kaltoinkohtelu tai laiminlyönti	Esimerkiksi lapsen, vanhuksen tai vammaisen henkilön hoitamisen laiminlyönti, jättäminen vaille hoitoa, toisen ihmisen vahingoittaminen lääkkeillä, päihteillä, kemikaaleilla tai liuottimilla.
Kulttuurinen tai uskonnollinen väkivalta	Esimerkiksi uskonnolliseen vakaumukseen pakottaminen, väkivallalla uhkailu tai sen käyttö uskontoon tai kulttuuriin viittaamalla, uskontoon liittyvillä asioilla uhkailu.

6 PÄIHTEET JA VÄKIVALTA

Väkivaltaa tapahtuu paljon silloin, kun ihmiset ovat alkoholin tai huumeiden vaikutuksen alaisena. Väkivaltaa tapahtuu myös ilman alkoholia ja huumeita. Päihteet eivät aiheuta väkivaltaista käytöstä, vaan ne ovat pikemminkin tekosyy väkivallalle. Väkivaltainen käytös on tietoinen valinta. Se perustuu uskomukseen, että väkivalta on hyväksytty keino selvittää asioita. (Healey 2014, 15). Tässä luvussa pohdimme päihteidenkäytön yhteyttä väkivaltatilanteisiin. Tarkastelemme asiaa sekä alkoholin että huumeidenkäytön näkökulmasta.

6.1 Alkoholi ja väkivalta

Alkoholi on Suomessa yleisin päihde ja sitä kuluttavat lähes kaikki suomalaiset. Juomien nauttiminen kotona on myös lisääntynyt pariskuntien yhteiseksi ajanviettavaksi. (Siukola 2014, 19.) Suomessa jopa noin 80 prosenttia henkirikoksista ja noin 70 prosenttia pahoinpitelyistä tehdään alkoholin vaikutuksen alaisena (Alkoholi ja väkivalta. [viitattu 28.2.2014]).

Alkoholin psykofysiologiset vaikutukset madaltavat väkivallan käytön kynnystä ja lisäävät väkivallan todennäköisyyttä. Alkoholin vaikutuksen alaisena ihmisen estot vähenevät ja omaa käyttäytymistään on vaikeampi hallita. Tunnetilat ailahtelevat ja tunnereaktiot voimistuvat, vuorovaikutustaidot heikkenevät ja kyky tiedon prosessointiin vaikeutuu. Myöskin keskittymiskyky ja ongelmanratkaisukyky heikkenevät, huomio kiinnittyy nykyhetkeen eikä tulevasta niinkään välitetä eikä osata ennakoida. (Sosiaali- ja terveys ministeriö 2007, 45.)

Tilastot osoittavat, että runsas alkoholin käyttö ja väkivalta nitoutuvat yhteen. Pahoinpitelyiden tekijöistä noin 60 prosenttia oli humalassa ja henkirikosten yrityksissä tekijöistä noin 75 prosenttia oli päihtyneenä. Rikosuhritutkimuksen mukaan selvästi yli puolet väkivallan kohteeksi joutuneista kertoi väkivallan tekijän olleen alkoholin vaikutuksen alaisena. Päihtymys on harvemmin osana naisten kokemassa väkivallassa, toisin kuin miesten. Vuonna 2009 naisten kokemissa vakavissa väkivaltata-

pauksissa jopa puolet tekijöistä oli päihtyneitä. Vastaavasti miesten kohdalla osuus oli noin kolme neljästä. Uhri itse oli harvemmin päihtynyt, naisuhreista vain 12 prosenttia ja miesuhreista 41 prosenttia oli tapahtumahetkellä päihtynyt. (Siukola 2014, 20.)

Alkoholin käyttö liittyy muuta väkivaltaa vähemmän myös parisuhdeväkivaltaan. Noin puolessa parisuhdeväkivaltatapauksissa molemmat osapuolet ovat olleet selvän päin tapahtumahetkellä. Miehet ovat jonkin verran naisia useammin päihtyneenä sekä parisuhdeväkivallan tekijöinä että uhreina. (Heiskanen & Ruuskanen 2010, 36.) Vaikka väkivallan vakavuusaste on sidoksissa humalan promillemäärään, ei alkoholi ole kuitenkaan perimmäinen syy väkivaltaiseen käytökseen. Väkivallan käyttö on opittua käyttäytymismallia jota ylläpitävät kulttuuriset, sosiaaliset sekä yhteiskunnalliset tekijät. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 19.)

Ihmisen joutuessa toistuvasti väkivallan kohteeksi parisuhteessa lisääntyy myös uhrin hallitsematonta alkoholinkäyttöä. Tällöin myös riski syyllistyä väkivaltaan sekä joutua sen kohteeksi kasvaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 19.) Siukola (2014, 22–23) toteaa, että väkivallan kokeminen päihtyneenä saattaa myös vaikeuttaa mahdollisten vammojen arviointia ja avun hakemista.

6.2 Huumeet ja väkivalta

Huumausaineet liittyvät Suomessa alkoholia harvemmin niin henkirikoksiin, kuin pahoinpitelyihin, sillä myös niiden käyttö on yleisesti vähäisempää. Huumausaineiden käytön yhteys väkivaltaan selittyy usein esimerkiksi käytettyjen aineiden vaikutuksella sekä huumausainekulttuurilla. Myös huumausaineiden kaupat ja välitykset ovat yleinen syy. Huumausaineiden vaikutuksen alaisena tehtiin 25 prosenttia henkirikoksista ja henkirikoksen yrityksiä oli 12 prosenttia. Kaksi prosenttia pahoinpitelyistä tapahtui muiden päihteen kuin pelkän alkoholin vaikutuksen alaisena. Määrät ovat kuitenkin 2000-luvulla selkeästi kasvaneet. (Siukola 2014, 22–23.)

Muiden päihteiden osuus suomalaisten tekemässä väkivallassa on siis vähäistä, kun niitä verrataan alkoholiin. Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että amfetamiinivaltaisuus suomalaisten huumeongelmissa näkyy väkivaltatilastoissa. Amfetamiinista johtuva sekavuustila näyttää johtavan esimerkiksi opiaatteja todennäköisemmin vakavaan väkivaltaan. (Alkoholi ja väkivalta. [viitattu 28.2.2014].)

7 MIEHEN KOKEMA VÄKIVALTA PARISUHTEESSA

Seitsemännessä luvussa käsittelemme miesten kokemaa parisuhdeväkivaltaa. Tarkastelemme myös erikseen tilannetta, jossa nainen onkin väkivallan tekijänä. Tässä luvussa kerromme myös naisten ja miesten tekemän väkivallan eroavaisuuksista.

7.1 Miehet parisuhdeväkivallan uhreina

Miehet käyttävät naisia huomattavasti enemmän parisuhdeväkivaltaa ja siitä syystä suurin osa parisuhdeväkivaltatutkimuksesta on keskittynyt naisten kokemaan parisuhdeväkivaltaan ja siihen, kuinka mies käyttää väkivaltaa parisuhteessa. Tämä on tietysti ymmärrettävää, sillä naisiin kohdistuu huomattavasti enemmän väkivaltaa. (Kähärä 2016, 3.) Vaikka uhriksi joutuneiden naisten määrä on suuri, siitä huolimatta myös miehet kokevat parisuhteissaan väkivaltaa. Ilmiötä ei ole tutkittu kovin paljon miesten kokemusten näkökulmasta, tosin väkivaltaisista naisista on jonkin verran tutkittu viime vuosina. (Kähärä 2016, 3.)

Poliisin tietoon tullessa parisuhdeväkivallassa suurin osa tekijöistä on miehiä. (Poliisi, [viitattu 18.11.2016].) Syy jolla miesten väkivaltaista käytöstä parisuhteessa on selitetty, on miesten korkeampi testosteronitaso ja aivojen toiminnan vaihtelu. Tämä ei kuitenkaan selitä sitä, miksi suurin osa miehistä ei kohdista väkivaltaa puolisoonsa tai muihin kanssaeläjiin. (Niemi-Kiesiläinen 2004, 48.)

Miehen kokema väkivalta tulee yleensä poliisin tietoon vain silloin, kun tekijä on tuntematon. Miesten kokema parisuhdeväkivalta on siis hyvin pitkälti niin sanottua piiloväkivaltaa. Miehet eivät yleensä tee rikosilmoitusta joutuessaan puolisonsa pahoinpitelemäksi, sillä he kokevat menettävänsä kasvonsa eivätkä halua näyttää haavoittuvuuttaan varsinkin, kun tekijänä on nainen. Miesten kokema parisuhdeväkivalta on myös lievempää ja tämä saattaa myös vähentää halukkuutta ilmoittaa asiasta poliisille. (Heiskanen & Ruuskanen 2010, 37.) Kun mies vähättelee naisen tekemää väkivaltaa, voi se kääntyä myös miestä itseään vastaan, koska muutkin

saattavat alkaa suhtautua naisen väkivallan tekoon vähätellen sen vakavuutta (Seppälä & Tillanen 2009, 71).

Syitä jäädä väkivaltaiseen parisuhteeseen on monia. Tutkimusten mukaan miehet jäävät suhteisiin hyvin samankaltaisista syistä, kuin naiset jotka kokevat parisuhdeväkivaltaa. Muun muassa yhteydenpito lapsiin, väkivallan selittäminen ulkoisilla tekijöillä ja kiinnittyneisyys puolisoon olivat miesten syitä jäädä suhteeseen. (Kähärä 2016, 22.)

7.2 Tilastotietoa väkivaltatapauksista

Naisten ja miesten kokeman väkivallan kokonaismäärässä ei ole merkittäviä eroja. Sen sijaan väkivallan piirteet ja muodot vaihtelevat sukupuolen mukaan. Miehet joutuvat naisia useammin esimerkiksi henkirikosten uhriksi. Vuonna 2005 parisuhdeväkivallan uhreja oli runsaat 2400. Naisia heistä oli noin 90 prosenttia, miehiä 10 prosenttia. (Väestöliitto, [viitattu 18.11.2016].) Seksuaalista häirintää ja ahdistelua viimeisen 12 kuukauden aikana oli kokenut kymmenen prosenttia miehistä ja 26 prosenttia oli kokenut sitä täytettyään 15 vuotta. Lähentely, koskettelu tai yritys suudella vastoin tahtoa oli yleisin miesten kokema seksuaalisen häirinnän muoto ja yli puolet tapauksista oli naisten tekemiä. (Heiskanen & Ruuskanen 2010, 17.)

Parisuhdeväkivaltaa esiintyy kaikissa sosiaaliluokissa ja miehet voivat kokea väkivaltaa, elivät he sitten parisuhteessa naisen tai toisen miehen kanssa. Suomalaismiehistä puolison väkivallan tai uhkailun kohteeksi on joutunut 16 prosenttia. Yli viidesosa miehistä on ollut väkivallan uhri aikaisemmassa suhteessaan. (Heiskanen & Ruuskanen 2010, 17.)

Heiskasen ja Ruuskasen (2010, 17) tutkimuksen mukaan miehet ja naiset ovat nykyisessä parisuhteessaan kokeneet suunnilleen yhtä usein kumppanin tekemää väkivaltaa. Miehet kokevat puolet vähemmän entisen kumppanin tekemää väkivaltaa naisiin verrattuna. Väkivaltaa parisuhteessaan kokeneista miehistä 49 prosenttia kuvasi puolisoaan mustasukkaiseksi. Miehistä myös 32 prosenttia ilmoitti, että heidän kumppaninsa käyttäytyy kontrolloivasti eli on mustasukkainen, yrittää rajoittaa läheisten tapaamista, nimittelee nöyryyttävällä tavalla, ei salli miehen päättää raha-

asioista, uhkaa itsensä vahingoittamisella ja jos tulee ero, vahingoittaa omaisuutta tahallaan tai uhkaa vahingoittaa lapsia. (Kähärä 2016, 23.)

7.3 Naisten käyttämä väkivalta

Parisuhdeväkivallasta puhuttaessa fokus on yleensä miehessä, joka pahoinpitelee naista. Toisaalta myös naiset käyttävät väkivaltaa seurustelukumppaniinsa tai puolisoonsa. Kun tarkastellaan parisuhteita joissa vain toinen osapuoli käyttää väkivaltaa, usein juuri naiset ovat näitä väkivaltaisista osapuolia. (Lapsen oikeus väkivallattomaan elämään RY, [viitattu 30.11.2016].)

Mies käyttää väkivaltaa tarkoituksenaan osoittaa vallan käyttöä, kontrollia ja oman itsensä hallintaa. Naisten tekemässä väkivallassa kyseessä on usein itsekurin menetys sekä halu kontrolloida miehen tekemisiä. (Notko 2000, 16.) Kontrollin tunnetta naiset lisäävät käyttämällä fyysistä ja henkistä väkivaltaa yhtä aikaa. Miehet pystyvät tarpeen tullessa puolustautumaan naista vastaan ja täten eivät koe väkivaltaa kovinkaan uhkaavaksi. (Seppälä & Tillanen 2009, 71.)

Naisten tekemä väkivalta miestä kohtaan on hyvin usein sanallista. Nainen voi esimerkiksi huutaa, kritisoida miestä tai kieltäytyä puhumasta. Hän kieltäytyy tekemästä päätöksiä yhdessä tai pyrkii nolaamaan toisen ystävien ja muiden ulkopuolisten ihmisten edessä. Kritisoiminen ja moittiminen voivat liittyä esimerkiksi miehen vaatteisiin tai hänen kykyihinsä hoitaa lapsia. Kaikki edellä mainitut teot ovat henkistä väkivaltaa. Henkinen väkivalta voi myös saada seksuaalisen muodon silloin, kun siihen liittyy toisen seksuaalisuuden tai kehon kritisointia ja vertaamista muihin. (Nurminen, [viitattu 6.3.2018].)

Nainen voi myös käyttää fyysistä väkivaltaa, jota on esimerkiksi lyöminen, raapiminen ja potkiminen. Se voi olla myös pakottamista niin, ettei puoliso pääse kulkemaan huoneesta toiseen. Tärkeiden esineiden tai lemmikkieläimen satuttaminen on yhtäläillä väkivaltaa. Mies voi yrittää hillitä väkivaltaista naista pitämällä hänestä kiinni tai estämällä hänen liikkumistaan, mutta tällöin myös mies itse syyllistyy väkivaltaan. (Nurminen, [viitattu 6.3.2018].)

7.4 Naisten ja miesten tekemän väkivallan erot

Naisen innostuessa väkivallasta tai käyttäessään sitä, hän saattaa tuntea häpeää (Notko 2000, 16). Seppälä ja Tillanen (2009, 44) kertovat kuinka monien heidän haastateltavien väkivaltaisten miehien mielestä naisen käyttäessä väkivaltaa se koetaan jotenkin poikkeavana. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö naisten tekemä väkivalta voisi olla yhtä vahingollista kuin miesten tekemä. Naiset eivät aina valitse väkivaltaista elämäntyyliä, vaan sen aiheuttaa yleensä sisäinen kaaos, suuret menetykset ja usein moni on kokenut itse väkivaltaa. Myös aggressiivisuus saattaa olla keino hallita tunteitaan, tämä näkyy esimerkiksi sairaalloisena mustasukkaisuutena, joka aiheuttaa väkivallan käyttöä puolisoa kohtaan. Väkivaltaisuus voi olla myös ainoa keino hallita elämää, kun mielen tasapaino horjuu. (Lapsen oikeus väkivallattomaan elämään RY, [viitattu 30.11.2016].)

Latun (2016, 108) mukaan Nazroo (1995) ja Saunders (2002) kertovat, että kun mies on käyttänyt parisuhdeväkivaltaa, siihen on liitetty usein naiseen kohdistuvan kontrollin aineksia ja seksuaalista väkivaltaa. Väkivalta on myös kuvattu usein toistuvana ja ajan myötä pahentuvana. He kertovat kuitenkin näiden elementtien puuttuvan naisten tekemästä parisuhdeväkivallasta.

Miesten ja naisten väkivaltaista käytöstä käsitellään erilailla. Miehen ollessa väkivallan tekijänä sanotaan, että hänen täytyy ottaa vastuu teoistaan ja muuttaa käytöstään. Puhuttaessa naisten väkivaltaisesta käytöksestä, kohdistuukin huomio syihin, ei tekoihin. (Lapsen oikeus väkivallattomaan elämään RY, [viitattu 30.11.2016].) Toisinaan saattaa käydä niin, että mies esimerkiksi suutuspäissään lyö pahoinpitelevää naistaan takasin. Tällöin seurauksena voi olla, että nainen tekee rikosilmoituksen miehestä ja selviää itse tekojensa seurauksilta. (Seppälä & Tillanen 2009, 71.) Vain noin 10 prosenttia miehistä tekee rikosilmoituksen (Väestöliitto, [viitattu 18.11.2016]).

Omasta väkivaltaisesta käyttäytymisestä ilmoittaminen vaihtelee sukupuolittain. Eugen Lupri on toteuttanut tutkimuksen, jossa kävi ilmi, että 2,5 prosenttia miehistä ja 6,2 prosenttia naisista myönsi käyttäneensä väkivaltaa kumppaniaan kohtaan. Kyseiseen tutkimukseen osallistui yhteensä 652 naista ja 471 miestä. Luprin sekä muiden tutkimusten tulokset osoittavat, että naiset ilmoittavat miehiä helpom-

min omista väkivaltateoistaan. Syynä tähän pidetään kulttuurieroja sukupuolten välillä, koska miehet pitävät väkivaltaa hyväksyttävämpänä ja vähättelevät väkivallan vakavuutta useammin kuin naiset. (Cook 2009, 11.)

8 MIESTEN MIEHIIN KOHDISTAMA VÄKIVALTA

Miehet kokevat väkivaltaa myös ystävyssuhteissaan. Tässä luvussa paneudumme miesten keskinäiseen väkivaltaan ja pohdimme myös, mistä se johtuu. Tuomme tässä kappaleessa esille myös seksuaalivähemmistöissä tapahtuvaa väkivaltaa.

8.1 Miesten välinen väkivalta ystävyssuhteissa

Miesten välinen väkivalta on väkivallan näkyvin ja hyväksytty muoto kaikissa yhteiskunnissa. Sitä näkyy myös erilaisissa kulttuurituotteissa kuten esimerkiksi elokuvissa, kirjoissa, leluissa ja musiikissa. Miesten ja poikien välinen väkivalta koetaan olevan osa mieheksi kasvamista ja miehenä olemista suomalaisessa kulttuurissa. Osittain se on kiellettyä, mutta suvaittua, osittain kunniakasta ja tuettua. Miesten keskinäistä väkivaltaa tuetaan esimerkiksi koulun liikuntatunneilla, urheiluseuroissa ja puolustusvoimissa. (Jokinen 2000, 29).

Väkivalta näyttäytyy muuan muussa tönimisenä ja vähemmistöjen pilkkaamisena. Miehillä väkivalta on yksi keino järjestää keskinäistä hierarkiaa. Yleensä jokaisella miehellä on kokemusta väkivallasta, sillä nuoruudessa ja aikuisuudessa miehet ajautuvat helposti tappeluihin. Väkivallan kokemus tai sillä uhkaaminen jättää miehille pelon tunteen siitä, että jokainen toinen mies on mahdollinen vihollinen ja kilpailija. Väkivallan pelosta ja miesten keskinäisestä epävarmuudesta ei juurikaan puhuta. (Jokinen 2000, 29–31).

Lähes neljäsosa miehistä oli kokenut tutun tekemää väkivaltaa 15 vuotta täytettyään. Monet tällaisen väkivallan tekijöistä olivat uhrin kaveripiiristä (38 prosenttia) tai hänelle puolituttuja (24 prosenttia). Tekijöistä 17 prosenttia oli uhrin asiakkaita, potilaita, työtovereita tai muita työpaikalla olleita henkilöitä. 15 prosenttia tutuista väkivallan tekijöistä oli uhrin perhepiiristä tai sukulaisia. Tutun tekemä väkivalta oli tavallisesti fyysistä tai väkivallalla uhkaamista. (Heiskanen & Ruuskanen 2010, 32–34.)

Miesten keskinäinen väkivalta toimii ikään kuin väkivallan kouluna, jossa miehet sosiaalistuvat väkivaltaan sen tekijöinä, näkijöinä sekä kohteina. Miehet oppivat, että heidän tulee tietyissä tilanteissa kyetä käyttämään fyysistä väkivaltaa. He myös omaksuvat, että heidän tulee kestää fyysistä kipua, sekä toisten miesten tekemää väkivaltaa. Näiden lisäksi miehet oppivat myös voiman ja vallan käytön keinoina saavuttaa omia päämääriä. (Jokinen 2000, 34).

8.2 Seksuaalivähemmistöissä tapahtuva väkivalta

Väkivalta on suuri ongelma myös seksuaalivähemmistöjen parissa. Lesbo- ja homosuhteissa tapahtuva väkivalta on keskenään aika samankaltaista. Miehet kokevat kuitenkin naisia enemmän seksuaalista väkivaltaa. (Donovan ym. 2006, 22.)

Homosuhteissa tapahtuvan väkivallan erityispiirteinä on nähty esimerkiksi yhteiskunnan homofobia ja sen myötä myös pelko tulla leimatuksi. Sateenkaariperheessä elävä henkilö voi tuntea joutuvansa jatkuvasti todistamaan perheensä olevan yhteiskuntakelpoinen ja tällöin myös perheessä tapahtuvasta väkivallasta voi olla erityisen vaikea puhua. Seksuaalivähemmistöön kuuluvalla voi katketa välit sukulaisiin ennakkoluulojen vuoksi ja ystäväpiiri voi koostua pelkästään yhteisön muista jäsenistä, tällöin lähipiiriin puoleen kääntyminen voi olla entistä hankalampaa. Toisinaan seksuaalivähemmistön edustaja ei kerro ulkopuolisille omasta suuntautumisestaan ja väkivallasta kertominen tarkoittaisi tällöin myös ”kaapista ulostuloa”. (Hiittola 2011.)

Monet myös kokevat erityisesti seksuaalisesta väkivallasta puhumisen haastavana, sillä miehen miehelle tekemää seksuaalista väkivaltaa ei välttämättä itsestään nimitä raiskaukseksi. Aivan kuin heterosuhteissa, valta näyttää kuitenkin olevan osa väkivaltaa myös seksuaalivähemmistöjen keskuudessa. Näitä kontrollin asetelmia voi syntyä esimerkiksi asetelmassa, jossa on taloudellista riippuvuutta kumppanista tai henkilö on juuri kertonut avoimesti kuuluvansa seksuaalivähemmistöön. Kaiken kaikkiaan samaa sukupuolta olevien pariskuntien välisestä väkivallasta syntyy hyvin samanlainen kuva kuin heterosuhteissa tapahtuvasta. (Hiittola 2011.)

9 VÄKIVALTA JÄTTÄÄ JÄLJET UHRIIN

Luvussa yhdeksän selvitämme väkivallan vaikutuksia uhriin. Kerromme esimerkiksi sen, millaisia tunteita uhri voi käydä läpi. Tuomme myös esille näkökulmia, joilla väkivallan uhria voidaan auttaa.

9.1 Väkivalta on lyöjän ongelma

Väkivalta ei ole parisuhdeongelma, vaan lyöjän ongelma: väkivallan tekijä on aina vastuussa teoistaan (Notko 2000, 22). Uhrille puolison väkivallan teko saattaa tulla yllätyksenä eikä kaikkiin seurauksiin voi varautua etukäteen. Fyysisten ja taloudellisten seurauksien lisäksi väkivallan uhri kokee usein myös psyykkisiä ja sosiaalisia seurauksia. On aivan normaalia reagoida väkivallan kohteeksi joutumiseen. Jokainen ihminen on yksilö ja sen vuoksi oma historia, elämäntilanne, voimavarat sekä tapa käsitellä tapahtunutta vaikuttavat reagoitintapaan. Voimakkaita tunteita aiheuttaa myös ajatus, mitä olisi voinut tapahtua. (Koivukangas 2007, 36.) Tavallisia tunteita ovat pelon, ahdistuksen ja turvattomuuden tunne. Ahdistuksen tunne vie tilaa kohtuuttomasti mielessä ja tämä aiheuttaa tuskaa uhrille. Syyllisyys ja häpeä liittyvät myös olennaisesti uhrin tunnevuoristorataan, sillä uhri saattaa kokea, että on itse aiheuttanut toisen väkivaltaisen käytöksen. Uhri saattaa myös kieltää tapahtuneen ja täten pyrkiä eroon ikäviltä tunteilta. (Koivukangas 2007, 38.)

Kähärä (2006, 22) toteaa parisuhdeväkivallan kokemisen olevan todistetusti yhteydessä masennusoireisiin. Myös lääkkeet ja alkoholin käyttö on todettu olevan runsasta parisuhdeväkivallan uhreilla. Väkivaltaa kokeneiden miesten kohdalla kaikki fyysisen ja psyykkisen väkivallan muodot olivat yhteydessä huumeiden käyttöön.

Kukaan henkilö ei ansaitse sitä pelkoa ja tuskaa mitä lähisuhdeväkivalta aiheuttaa. Jos väkivallantekijä ei yritäkään muuttaa käyttäytymistään, on suhteeseen turha jäädä, sillä väkivalta tulee vain jatkumaan ja saattaa ajan kanssa pahentua. On kuitenkin tärkeää ottaa huomioon, että jokainen ihminen tekee omat valintansa elämässä, ja jos parisuhdeväkivaltaa kokenut ei halua lopettaa suhdettaan

väkivaltaiseen puolisoon, ei kukaan voi häntä tähän pakottaa. (Koivukangas 2007, 38.)

Parisuhteen lopettaminen on aina iso asia ja lähteminen saattaa olla hyvinkin vaikeaa. Tuen tarve parisuhteesta lähtemiseen on tärkeää, joten läheisille ihmisille on syytä kertoa avoimesti kokemuksistaan. Monesti uhkailu ja vainoaminen alkavat parisuhteen päätyttyä, joten tästäkin syystä läheisten on hyvä olla ajan tasalla. Erotilanteessa väkivallan tekijä luultavasti vakuuttelee muuttavansa käyttäytymistään. Teot kuitenkin puhuvat enemmän kuin sanat ja oma turvallisuus sekä mahdollisten lasten turvallisuus on oltava etusijalla. Vaikka parisuhteessa saattaa olla hyviäkin jaksoja, täytyisi osata tilannetta katsoa kokonaisvaltaisesti. (Väestöliitto, [viitattu 18.11.2016].)

Henkilön joutuessa väkivallan uhriksi tulisi hänen selvittää, onko tapahtuneella todistajia, hakeutua lääkäriin, vaikka vammat olisivat kuinka pieniä tahansa. Henkilön on myös hyvä tehdä aina rikosilmoitus, säästää kaikki dokumentit kuten tekstiviestit, kuitit ja tositteet. Tärkeintä on kuitenkin, ettei uhri jää yksin kokemustensa kanssa. (Koivukangas 2007, 8.)

9.2 Väkivallan käsitteleminen vaatii ammattiapua

Rikosasioiden hoitamisen lisäksi uhri tarvitsee myös psykososiaalista tukea. Vaikka uhri vaikuttaisi päältäpäin tyyneltä, hänen sisällään varmasti myrskyä enemmän tai vähemmän. (Koivukangas 2007, 38.) Väkivallasta puhuminen saattaa olla vaikeaa ja onkin hyvä rohkaista ja kannustaa uhria puhumaan kokemuksistaan. Ensimmäisellä kontaktilla ammattiauttajan kanssa on suuri vaikutus siihen, miten uhri suhtautuu jatkossa kokemaansa ja kuinka hän alkaa avautua kokemuksistaan. Apua tarvitsee uhrin lisäksi myös tekijä ja väkivaltaa käyttävän onkin hyvä sitoutua keskusteluapuun vähintään vuodeksi. Väkivaltaa kohdannut mies voi hakeutua puhumaan esimerkiksi pariterapeutin tai perheneuvojan kanssa. (Väestöliitto, [viitattu 18.11.2016].)

Lähisuhdeväkivaltaa voi molempien osapuolten halutessa sovittaa sovittelutoimistossa. Sovittelu antaa molemmille osapuolille mahdollisuuden

kohdata toisensa ja keskustella tapahtuneesta. On syytä käsitellä tapahtumia ja niihin liittyviä tunteita, tulla kuulluksi ja kuulla myös toisen osapuolen näkemys, ottaa vastuu aiheuttamista vahingoista, sekä sopia vahinkojen korvaamisesta ja keskustella väkivallattoman tulevaisuuden mahdollisuudesta. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, [viitattu 1.12.2016].) Sovitteluun aloitteen voi tehdä kuitenkin vain poliisi tai syyttäjävirsto. Jokaisessa lähisuhdeväkivallan sovittelussa järjestetään erillistapaamiset, joissa osapuolet tavataan erikseen ennen yhteistapaamista. (Sovittelutoimisto, [viitattu 1.12.2016].)

Eri tahot auttavat ja tukevat väkivallan uhreiksi joutuneita. Näitä ovat esimerkiksi oman paikkakunnan terveyskeskus, Sosiaalitoimisto, Rikosuhripäivystys, oikeusministeriö, eri paikkakuntien sovittelutoimistot, Ensi- ja turvakotien liitto, Suomen Punainen Risti, Suomen Mielenterveysseuran kriisikeskus ja Valtakunnallinen kriisipuhelin. (Koivukangas 2007, 42.) Lainsäädäntömme mukaan lähisuhdeväkivalta kuuluu ensisijaisesti sosiaaliviranomaisille (Koivukangas 2007, 62). Pääasiallisesti sosiaalihuollon asiakkaiden asiat ja asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Laissa on kuitenkin säädetty, että sosiaalihuollon järjestäjän tai toteuttajan tulee pyydättäessä antaa asiakkaan tai tämän laillisen edustajan suostumuksesta riippumatta tieto salassa pidettävästä asiakirjasta poliisille, syyttävaviranomaiselle ja tuomioistuimelle, jos se on tarpeen rikoksen selvittämisen kannalta. Tällaisia rikoksia ovat esimerkiksi törkeä pahoinpitely, seksuaalinen hyväksikäyttö tai lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. (Kaitue ym. 2007, 63.)

10 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa kerromme tutkimuksen toteutuksesta, toiminnallisesta opinnäytetyöstä sekä tutkimuksen luotettavuudesta. Valitsimme opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmäksi määrällisen sekä laadullisen tutkimusmenetelmän. Loimme Internetiin kyselytutkimuksen hyödyntämällä Webropol- ohjelmaa.

Kyselyssä selvitettiin miesten kokemuksia parisuhteessa ja ystävyysuhteissa tapahtuvasta lähisuhdeväkivallasta. Kysely ei vaatinut mitään henkilötietoja, joten siihen vastaaminen tapahtui täysin anonyymisti. Pyrimme tekemään kyselystä mahdollisimman vastaajaystävällisen hyödyntäen paljon monivalintakysymyksiä. Joissakin kohtaa vaadittiin laajempaa vastausta, joten silloin käytimme avoimia kysymyksiä. Tällä tavoin pyrimme saamaan mahdollisimman kattavia vastauksia vastaajien omin sanoin kerrottuna.

Lähetimme sähköpostilla saateviestin ja linkin kyselyyn Seinäjoen ammattikorkeakoulun henkilökunnalle ja opiskelijoille (Liite 2). Hyödynsimme myös sosiaalista mediaa ja jaoimme kyselyn linkin muutamassa Facebook-ryhmässä. Kysely oli avoinna kolme viikkoa ja sinä aikana vastauksia kertyi yhteensä 57 kappaletta.

10.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on variaatio tutkimukselliselle opinnäytetyölle (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9). Kun opiskelijat tuottavat opinnäytetyössään jonkinlaisen fyysisen tuotoksen tai kehittävät jotain toiminnallista osa-aluetta opinnäytetyötä kutsutaan tällöin toiminnalliseksi opinnäytetyöksi. Sen tavoitteena on ammatillisen taidon, tiedon ja sivistyksen kehittyminen. Opiskelijat hyödyntävät toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuksellista otetta ja tarpeen vaatiessa erilaisia tutkimusmetodeita. (Vilkkä 2015, 70.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena on aina jokin konkreettinen toimi, kuten esite, tietopaketti tai tapahtuma. Tästä syystä myös raportoinnissa tulee käsitellä konk-

reettisen tuotoksen saavuttamiseksi hyödynnettyjä menetelmiä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51.) Toiminnallisessa opinnäytetyössä käytetään tutkimuskäytäntöjä hieman väljemmässä merkityksessä kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä, vaikkakin hyödynnetään samoja tiedonkeruumenetelmiä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57).

Ammattikorkeakoulussa suoritettua koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija osaa valmistuttuaan toimia alansa asiantuntijatehtävissä sekä taitaa siihen liittyvät tutkimuksen ja kehittämisen perusteet. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 10.) Sosionomien kompetenssien mukaan sosionomi (AMK) osaa suunnitella, toteuttaa, arvioida ja raportoida sosiaalialan kehittämishakkeita. Sosionomi (AMK) on myös sisäistänyt reflektiivisen, tutkivan ja kehittävän työotteen. (Sosionomi (AMK), Päivätoteutus 2016.) Mielestämme toiminnallisen opinnäytetyön toteuttaminen tukee käytännössä edellä mainittuja kompetensseja varsin hyvin.

10.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen tekeminen ja sen toteuttaminen liittyvät monella tavalla tutkimusetiikkaan, jolla tarkoitetaan hyvän tieteellisen käytännön noudattamista. On tärkeää huomioida tutkimusetiikka koko tutkimusprosessin ajan alusta loppuun. Noudattamalla hyvää tieteellistä käytäntöä, tutkija osoittaa muille hallitsevansa valitsemansa tutkimusmenetelmän, tiedonhankinnan sekä siitä tulleet tutkimustulokset. (Vilkkä 2015, 41–42.)

Tutkimuksen luotettavuuden takaa parhaiten hyvien tieteellisten menettelytapojen noudattaminen. Hyvä tieteellinen käytäntö on eettisesti kestävien tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien käyttöä omassa tutkimusprosessissa (Kuula 2006, 34). Tämän lisäksi tulee kunnioittaa toisia tutkijoita toimimalla täysin vilpittömästi ja rehellisesti. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että tutkija kunnioittaa muiden tutkijoiden aiemmin tuottamia tutkimuksia aiheesta käyttämällä asianmukaisia lähdeviitteitä. Myös toisten tutkijoiden saamat tutkimustulokset tulee osoittaa oikeassa valossa, eikä niitä pidä analysoida virheellisesti. (Vilkkä 2015, 42.) Kanasen (2014, 257)

mukaan luotettavuutta ei voida aikaansaada ilman suunnitelmallisuutta sekä asiaan perehtymistä jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa.

Tutkijoita ohjaavat totuuden etsimisessä ja tiedon luotettavuudessa erilaiset normit. Tiedon luotettavuuteen liittyy olennaisesti tutkimusaineiston keruu, käsittely sekä asianmukainen arkistointi. Erilaiset normit ovat tärkeitä aina, kun henkilöltä kerätään tietoja tutkimustarkoitukseen. (Kuula 2006, 24.)

Olemme huomioineet eettisyyden ja luotettavuuden tutkimuksen toteutuksessa sekä järjestämässämme tarinanäyttelyssä. Webropol- kyselyymme sai vastata täysin anonymisti. Opinnäytetyön tekijöinä olemme ainoat jotka ovat nähneet Webropol- kyselylomakkeen ja vain me käsittelimme sekä analysoimme sen sisältöä. Kun analysointi on tehty emmekä tarvitse enää kyselyn materiaalia, resetoimme kaikki kyselyyn tulleet vastaukset ja poistamme kyselyn. Teoriaosuutta kirjoittaessa olemme tarkastelleet lähteitä kriittisesti ja pyrkineet hyödyntämään opinnäytetyössämme mahdollisimman tuoreita lähteitä.

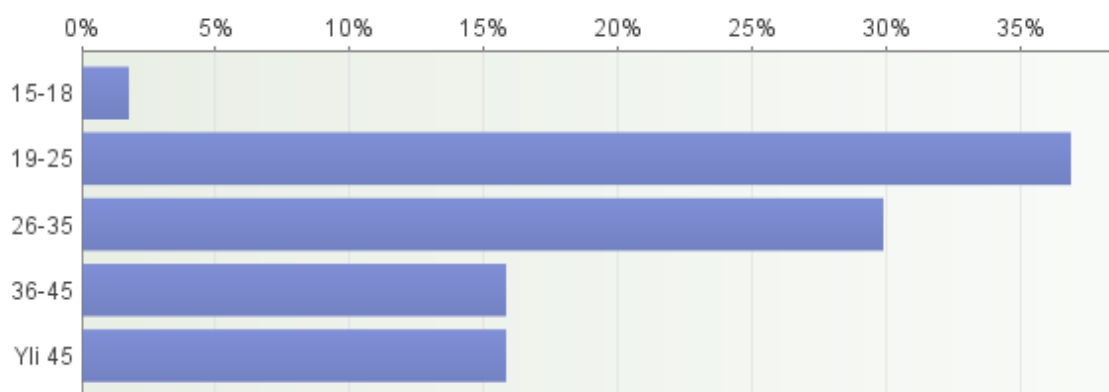
Tarinanäyttelyyn kerätyt sitaatit on hankittu Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakodin miestyöntekijän kautta. Kerätessään sitaatteja, miestyöntekijä kysyi jokaiselta henkilöltä lupaa käyttää sitaatteja näyttelyssä. Me emme tiedä kenenkään sitaatteja antaneen henkilöllisyyttä, mikä varmistaa sen, että sitaattien antajien henkilöllisyys pysyy täysin salassa.

11 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esittelemme tutkimuksemme tärkeimpiä tuloksia. Kyselyssä oli yhteensä 11 kysymystä ja tuomme ilmi jokaisen kysymyksen vastauksia. Valitsimme tutkimusmenetelmäksi kyselyn, joka sisältää sekä määrällistä, että laadullista tutkimusaineistoa. Kyselyssä oli seitsemän monivalinta- kysymystä ja loput neljä olivat avoimia kysymyksiä.

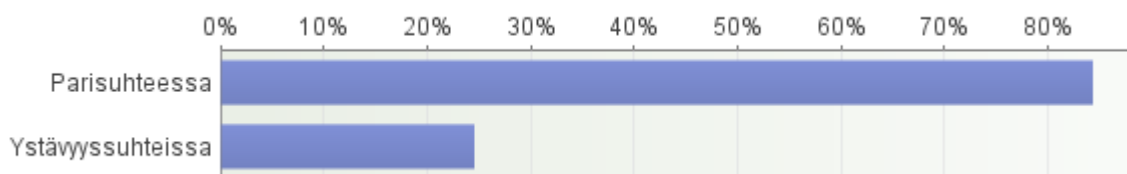
11.1 Vastaajien perustiedot

Kyselyyn vastasi yhteensä 57 henkilöä. Kuviosta 2 käy ilmi, että tutkimukseen vastanneista 1,8 prosenttia oli 15–18 vuotiaita. 36,8 prosenttia vastaajista oli 19–25 vuotiaita ja 29,8 prosenttia vastanneista oli 26–35 vuotiaita. 15,8 prosenttia vastanneista oli 36–45 vuotiaita. Vastaajista 15,8 prosenttia oli yli 45 vuotiaita. Kyselytutkimukseen vastanneista suurin ikäryhmä olivat siis 19–25 vuotiaat nuoret.

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden miesten ikäjakauma.

Kyselyyn vastanneista henkilöistä 84,2 prosenttia on kokenut lähisuhdeväkivaltaa parisuhteessaan. 24,6 prosenttia vastanneista oli kokenut väkivaltaa ystävyyssuhteissaan. Kuviossa 3 on esitelty väkivallan jakautuminen parisuhteessa ja ystävyyssuhteissa.

Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden miesten väkivaltakokemukset parisuhteessa ja ystävyyssuhteissa.

11.2 Väkivallan muodot

Kyselymme kolmannessa kysymyksessä selvitettiin, millaisia väkivallan muotoja kyselyyn vastanneet ovat kokeneet. Tässä kysymyksessä käytimme avointa vastausta, eli kyselyyn vastanneet saivat kertoa omin sanoin millaisia väkivallan eri muotoja he ovat kohdanneet. Hyvin moni vastanneista kertoi kokeneensa fyysistä väkivaltaa ja se tuli ilmi lähes kaikissa vastauksissa. Tämän lisäksi myös psyykkinen väkivalta nousi esiin monessa vastauksessa. Monet olivat kuitenkin kokeneet molempia kyseisistä väkivallan muodoista. Alla muutamia avoimia vastauksia heiltä, jotka olivat kokeneet fyysistä väkivaltaa parisuhteessaan ja vastattiin kysymykseen, millaisia väkivallan muotoja ilmeni.

Jos ei saada mitä halutaan, käydään käsiksi tai vaihtoehtoisesti heitellään tavaroilla kohti. Usein molempia. Tavarat ovat usein melko pehmeitä, mutta vaikkapa paidanrievulla huitominen tuntuu ikävältä jos sattuu osumaan kasvoille.

Kylmät kädet selässä, kamppaamista, kaukosäätimellä kopsauttelua kipeisiin paikkoihin.

Parisuhteessa exäni löi joskus "leikillä" liian kovaa luodakseen mustelmia ja yhden kerran kamalan suuri läpsäisy...

Henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Kiinnipitämistä, "taklaamista" maahan ja jaloista vetämistä lattiaa pitkin.

...Myös fyysistä väkivaltaa ja sillä uhkailua. Nyrkin nostamista lyömä-asentoon. Jos jouduin olemaan kotoa poissa, esim. isän hautajaisjärjestelyissä, oli lapsille raivoamista ja sitä kautta minulle tuli paniikki lasten puolesta.

Jatkuva nimittelyä, haukkumista ja väheksyntää, joka pahimmillaan meni lyömiseksi ja päälleikäymiseksi. Lopulta viimeinen kahakka johti siihen että puoliso löi saksilla rintaan ja naapurit soittivat poliisit paikalle ja kärejämme jutun. siihen tuo toiminta aikalailla sitten loppuikin. olemme edelleen yhdessä ja nuo kärejät olivat noin viisi vuotta sitten. Tuota jatkui pari vuotta. tuota fyysistä kimppuun käymistä oli kuukausittain, noin karkeasti.

Riitojen sattuessa puoliso käynyt välillä aggressiiviseksi. Heitellyt pesuainepulloilla ja lyönyt

Edellä mainituista lainauksista käy ilmi kuinka yleistä on, että parisuhteissa tapahtuu sekä fyysistä, että psyykkistä väkivaltaa. Fyysinen väkivalta sisältää yleensä lyömistä, läpsimistä, puremista, sylkemistä tai erilaisilla esineillä vahingoittamista. Yhdessä vastauksessa kävi myös ilmi, että väkivalta naamioidaan helposti leikkimieliseksi toiminnaksi, jonka taustalla on kuitenkin pyrkimys satuttaa toista.

Fyysisen väkivallan lisäksi myös psyykkinen eli henkinen väkivalta tuli useassa vastauksessa esiin. Vastauksista oli löydettävissä selkeä yhdenmukaisuus liittyen tapoihin, joilla henkistä väkivaltaa käytettiin uhriin. Alle olemme koonneet vastaajien kertomista kokemuksista liittyen henkiseen väkivaltaan.

Onneksi vaan psyykkistä eli ignoorausta, vähättelyä, haukkumista ja kiusaamista

Henkistä väkivaltaa mm. huutoa liiasta vessapaperin kätöstä, veden käytöstä, vääränlaisen ruuan laittamisesta...

...Psyykkistä: vähättely, mikään ei ollut koskaan hyvin, jatkuva nimittely "oot vanha, lihava, laiska", kaikesta päättäminen (esim. halusin katsoa uutiset ja hänen ohjelma alkoi klo 21, mutta hän otti kaukosäätimen kädestä ja vaihtoi kanavaan kun uutiset klo 20.30 alkoi), kavereita ei olisi saanut nähdä (hänellä ei ollut), ylimustasukkaisuus

...Ja henkistä väkivaltaa puhumalla paskaa ja nöyryyttämällä minua joko hänen vanhempien, tutun, kaverin tai sukulaisten seurassa. Viimesin exäni "rais-kasi" minut ja eron jälkeen alkoi vertailemaan itseänsä minuun ja kehuskellen kuinka parempi ihminen hän on ja että hänellä on parempia kavereita ja minä suorastaan nautin dissaamisesta tai kiusaamisesta tai pahan tuottamisesta. Joka on päinvastoin, olen valitettavasti liian suorapuheinen asioista.

Psyykkinen väkivalta ilmenee vastauksissa nimittelynä, haukkumisena, vähättelynä ja nöyryyttämisenä sekä väkivallalla uhkaamisena. Nämä edellä mainitut asiat toistuivat useassa vastauksessa. Yhdestä vastauksesta ilmeni myös että erään vastaa-jan kumppani oli sairaalloisen mustasukkainen. Myös sairaallinen mustasukkai-suus on psyykkistä väkivaltaa, koska sillä pyritään usein kontrolloimaan uhria.

Ystävyys-suhteissa koettiin myös paljon fyysistä väkivaltaa. Moni kertoi, että niin sa-nottua leikkimielistä painia oli usein puolin ja toisin. Alle olemme keränneet vasta-uksia heiltä, jotka ovat kokeneet ystävyys-suhteissaan väkivaltaa.

Nuoruudessa fyysistä väkivaltaa aina 7. luokkaan saakka. Pääasiassa lyömis-tä, tukistamista, läpsimistä, tönimistä, kuristamista, myös psyykkistä.

Henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Sanaharkkaa, jonka seuraksena tappelu. Hen-kinen väkivalta on ollut myös läsnä nuoruudessa puolin ja toisin.

Tappelu

Murrosiässä olin muutaman vuoden "ystävyys-suhteessa", jossa koin jatkuvaa henkistä väkivaltaa. Minua saatettiin tarrata vaatteista, vähätellä, haukkua, pil-kata, väheksyä, polttaa vaatteitani tupakantumpeilla ym...

Teini ajan nälvimistä ja fyysistä ärsyttämistä. Hetkellisesti kimppuun käymistä

Ystävyys-suhteissa fyysistä väkivaltaa ilmeni paljon. Useammassa vastauksessa mainittiin tappelut kaveriporukassa, jotka saivat alkunsa sanaharkasta. Tappeluiden lisäksi väkivalta oli pääasiassa lyömistä, tönimistä ja läpsimistä. Miesten välisissä ystävyys-suhteissa ilmeni myös psyykkistä väkivaltaa, joka näyttäytyi esimerkiksi vähättelynä, pilkkaamisena ja haukkumisena.

Lisäksi vastauksista kävi ilmi, että moni oli kokenut myös kiristystä, uhkailua, laiminlyöntiä, kontrollointia ja seksuaalista väkivaltaa. Sekä parisuhteissa että ystävyys-suhteissa osa vastaajista oli myös kokenut taloudellista väkivaltaa. Alla vastauksia, joista ilmenivät edellä mainitut väkivallan muodot.

Henkistä väkivaltaa ja joskus fyysistäkin. Yritettiin eristää minua tyttäristäni, siihen en suostunut. Koskaan en saanut mennä yksin kauppaan ja kaikki mitä tein oli aina väärin.

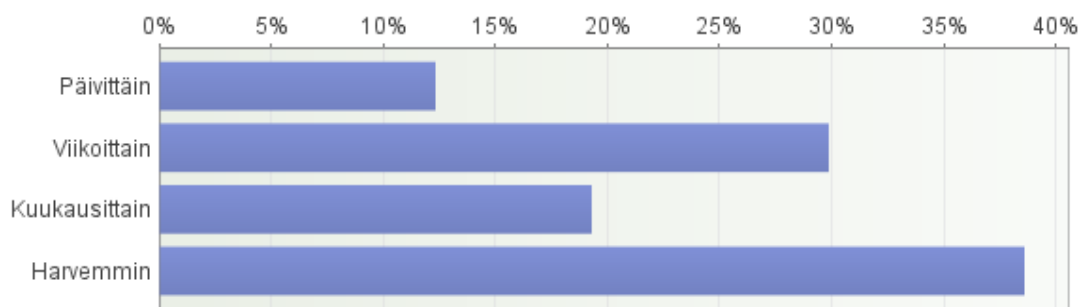
Uhkailu, pakottaminen, seksuaalinen, taloudellinen rajoittaminen ja sairaaloi-nen kontrollointi sekä laiminlyöntiä, eristäminen ystävistä ja harrastuksista.

... Lisäksi ilmeni muun muassa kiristystä, esimerkiksi uhkailtiin salaisuuksien kertomisella eteenpäin. Lisäksi ilmeni taloudellista hyväksikäyttöä, esimerkiksi ostosten maksattamista ja muun omaisuuteni käyttöä kysymättä minulta lu-paa.

Yhdessä vastauksessa näkyi selkeästi toisen ihmisen kontrolloiminen, joka näyttäy-tyi pyrkimyksenä estää isää tapaamasta omia lapsiaan. Osa vastaajista koki kont-rollointia puolison toimesta esimerkiksi tullessaan eristetyksi ystävistään ja harras-tuksistaan. Taloudellista väkivaltaa koettiin sekä parisuhteissa, että ystävyys-suh-teissa. Viimeisessä lainauksessa käy selkeästi ilmi minkälaista taloudellinen väki-valta voi esimerkiksi olla. Vastausten perusteella myös miehet kokevat seksuaalista väkivaltaa.

11.3 Kuinka usein olet joutunut lähisuhdeväkivallan kohteeksi?

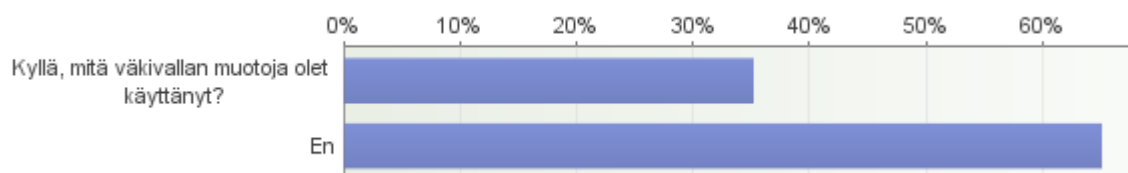
Neljännessä kysymyksessä selvitettiin, kuinka usein vastaajat olivat joutuneet väkivallan kohteeksi. Kuviosta 4 käy ilmi, että 12,3 prosenttia vastanneista kertoi kokevansa väkivaltaa päivittäin. 29,8 prosenttia vastaajista koki väkivaltaa viikoittain. Vastaajista 19,3 prosenttia koki väkivaltaa kuukausittain ja loput 38,6 prosenttia vastaajista harvemmin.

Kuvio 4. Väkivallan kohteeksi joutuminen.

11.4 Oletko itse käyttänyt väkivaltaa lähisuhteissasi?

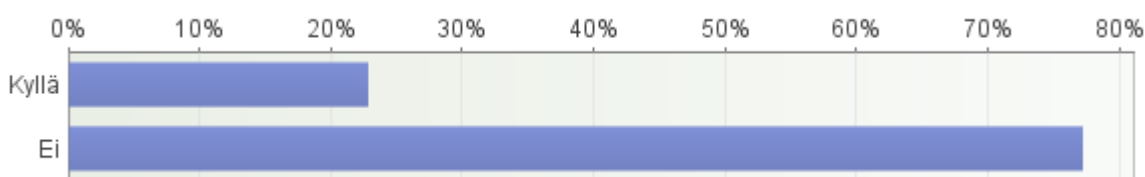
Vastaajista 35,1 prosenttia oli käyttänyt myös itse väkivaltaa lähisuhteissaan. Vastaajat kertoivat käyttäneensä pääsääntöisesti fyysistä väkivaltaa, johon kuului esimerkiksi töniminen, läpsiminen, käsistä kiinni pitäminen ja ravisteleminen. Moni näistä tilanteista oli vastaajien mukaan itsepuolustusta. Osa kertoi käyttäneensä myös henkistä väkivaltaa, johon sisältyi kiristämistä ja uhkailua. 64,9 prosenttia vastanneista ei ollut käyttänyt väkivaltaa. Kuviossa 5 on havainnollistettu kuinka moni on käyttänyt väkivaltaa lähisuhteissa.

Kuvio 5. Oletko itse käyttänyt väkivaltaa lähisuhteissasi.

11.5 Onko lähisuhteissasi tälläkin hetkellä väkivaltaa tai kaltoinkohtelua?

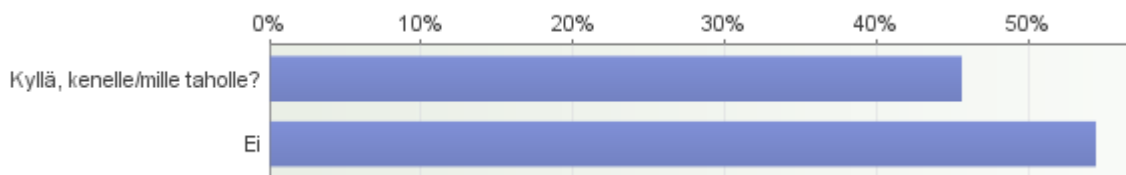
Vastaajista 22,8 prosenttia kokee tälläkin hetkellä lähisuhdeväkivaltaa tai kaltoinkohtelua. 77,2 prosenttia vastanneista kertoi, ettei koe enää lähisuhdeväkivaltaa. Kuviossa 6 on nähtävissä, että tähän kyselyyn vastanneista suurin osa ei enää koe väkivaltaa tai kaltoinkohtelua lähisuhteessaan.

Kuvio 6. Onko lähisuhteissasi tälläkin hetkellä fyysistä, henkistä, taloudellista tai seksuaalista väkivaltaa tai kaltoinkohtelua?

11.6 Oletko kertonut kenellekään kokemastasi väkivallasta?

45,6 prosenttia vastaajista oli kertonut kokemastaan väkivallasta ulkopuoliselle taholle. Moni oli kertonut kokemastaan väkivallasta ystäville tai läheisille. Osa oli hakenut apua myös ammattiauttajilta, kuten sosiaalityöntekijältä tai terapeutilta. Vastauksissa mainittiin myös kolmannen sektorin eri tahoja kuten Nollalinja, Välitä, Rikosuhripäivystys ja Mielenterveysseuran kriisipuhelin. Vastaajista 54,4 prosenttia ei ollut kertonut kokemastaan väkivallasta ulkopuolisille tahoille. Kuviosta 7 käy ilmi kuinka moni on puhunut kokemuksistaan ja kuinka moni ei ole kertonut kokemuksistaan kenellekään.

Kuvio 7. Oletko kertonut kenellekään kokemastasi väkivallasta?

11.7 Miten väkivalta on sinuun vaikuttanut?

Kahdeksannessa kysymyksessä halusimme selvittää, miten vastaajien kokema väkivalta on vaikuttanut heidän elämäänsä. Osa vastaajista kertoi, ettei väkivalta ole vaikuttanut heihin millään tavalla. He, jotka kertoivat väkivallan vaikuttaneen itseensä, kokivat esimerkiksi riittämättömyyden tunteita, huonoa itsetuntoa sekä sosiaalisten tilanteiden pelkoa. Vastauksista ilmeni myös, että kokemukset vaikeuttavat nykyään uusien ihmissuhteiden luomista. Alle olemme listanneet muutamia vastauksia, joista ilmeni monipuolisesti väkivallan aiheuttamia seurauksia.

Ei ole vuosiin enää vaikuttanut merkittävästi, mutta tietyt tilanteet tai paikat saattavat nostaa tapahtumiin liittyneet tunteet pintaan. Muutamat paikat ovat sellaisia, joissa en mielelläni käy niiden herättämien muistojen vuoksi. Aiemmin on ollut ajoittain painajaisia aiheesta.

Diagnosoitu ahdistuneisuushäiriö

Tunnen riittämättömyyttä ja joskus vanhat huonot muistot palaavat mieleeni, jolloin olen huonoa seuraa monta päivää.

Osa vastaajista kertoi, että vanhat tapahtumat nousevat edelleen pintaan ja aiheuttavat mielipahaa. Negatiiviset tunteet saattoivat nousta esiin esimerkiksi jonkun tietyn paikan vuoksi. Eräs vastaaja kertoi myös kärsivänsä ahdistuneisuushäiriöstä, joka on seurausta hänen kokemastaan väkivallasta.

Moni vastaajista koki, että kokemukset lähisuhdeväkivallasta ovat vaikuttaneet heihin jossain määrin. Osa oli sitä mieltä, että väkivallan vaikutukset ovat olleet vähäisiä, kun taas jotkut kertoivat kokemusten vaikuttaneen heihin vahvasti. Alla lainauksia vastauksista siihen, kuinka väkivalta on vaikuttanut miehiin.

On vaikuttanut itsetuntoon ja aiheuttanut arvottomuuden tunnetta sekä vaikeuttanut uusien suhteiden luomista ja toisiin ihmisiin luottamista. Lisäksi se on tehnyt minusta helposti hyökkäävän, koska hyökkäys on paras puolustus.

Se on aiheuttanut sosiaalisten tilanteiden pelkoa

En pysty lähentymään niin helposti enää

Mahdollisesti nuoruudessa epävarmuutena ja ujoutena. Koen itseni henkisesti vahvemmaksi.

Suurin osa vastaajista koki väkivallan vaikuttaneen heidän henkiseen puoleensa. Monet vastukset viittasivat itsetunnon heikentymiseen väkivallan seurauksena, mutta osa kertoi olevansa henkisesti vahvempia tapahtumien johdosta. Väkivallan seuraukset näkyvät osalla myös uusissa ihmissuhteissa, esimerkiksi luottamuspulana. Nämä ovat myös tutkitusti väkivallan uhrille tavanomaisimpia tunteita.

Osaan nykyään lukea ihmisten arvaamattomuutta päälle päin ja olen tietoisesti varuillani epäilyttävien ihmisten seurassa. Asioiden läpi käyminen itsensä kanssa on ollut äärimmäisen tärkeää.

En koe sen vaikuttaneen mihinkään, muuten kuin, että nykyään osaisin lähteä suhteesta mikäli vastaavaa esiintyisi.

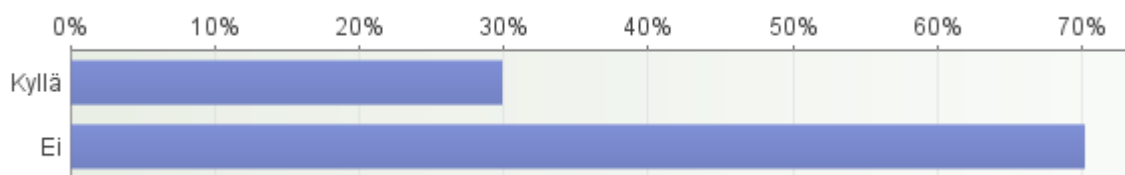
Yllä olevista lainauksista käy ilmi, että osa vastaajista kokee tulleen tapahtumien johdosta varovaisemmiksi muiden ihmisten seurassa. Eräs vastaajista myös mainitsi osaavansa tulevaisuudessa lähteä suhteesta, mikäli vastaavanlaisia tapahtumia esiintyisi. Väkivallan uhri voi alkaa tietoisesti välttelemään esimerkiksi äkkipikaisten ihmisten seuraa sekä myös vältellä uhkaavan oloisia tilanteita.

Se on hämmentänyt ja suututtanut. Vielä enemmän jälkikäteen, kun on ymmärtänyt vasta kunnolla, kuinka väärin se oli. Myös häpeän tunteita, vaikka tiedostava mieli ymmärtää, ettei mitään hävettävää ole.

Yllä olevasta vastauksesta käy hyvin ilmi, kuinka väkivalta aiheuttaa häpeän tunnetta, vaikka uhri tietäisi ja ymmärtäisi, etteivät tapahtumat ole hänen syytään. Vastauksesta ilmenee myös, kuinka väkivallan uhrit eivät välttämättä miellä heti kokemuksiaan väkivallaksi. Tämä saattaa selvitä uhrille vasta siinä vaiheessa, kun hän alkaa käsittelemään kokemuksiaan. Esimerkiksi psyykkinen väkivalta on helppo naamioda kiusoittelemisen piikkiin, jonka vuoksi uhri ei pidä sitä automaattisesti väkivaltana.

11.8 Vaikuttaako kokemasi väkivalta edelleen hyvinvointiisi

Vastaajista enemmistö eli 70,2 prosenttia toi ilmi, ettei väkivallan kokemuksilla ole enää vaikutusta omaan terveyteen, hyvinvointiin tai elämänhallintaan. Loput 29,8 prosenttia vastaajista myönsi väkivaltatapausten aiheuttavan edelleen ongelmia terveydessä, hyvinvoinnissa tai elämänhallinnassa. Näitä negatiivisia vaikutuksia moni toi ilmi edellisen kysymyksen vastauksissa. Kuvio 8 havainnollistaa kokevatko kyselyyn vastaajat väkivallan vaikuttavan edelleen heidän elämäänsä.

Kuvio 8. Vaikuttaako kokemasi väkivalta edelleen terveyteesi, hyvinvointiisi tai elämänhallintaasi?

11.9 Oletko saanut apua lähisuhdeväkivallan käsittelyyn? Jos niin mistä?

Selkeä enemmistö vastaajista kertoi, ettei ole saanut apua kokemuksiensa käsittelyssä. Monet myös totesivat, etteivät koe tarvitsevansa apua ja tästä syystä eivät ole avunpiiriin hakeutuneet. Vastausten perusteella apua hakevat tukeutuivat mieluummin lähipiiriin kuin ammattiauttajiin.

Sellaista ei ole...

En ole, mutta en ole hakenutkaan.

En ole kokenut tarvitsevani. Olin tyytyväinen, että se loppui.

En ole. Asuin tuolloin Etelä-Pohjanmaalla, eikä tuon tyyllisistä asioista voinut puhua. Ei voisi varmaan vielääkään.

Ei niistä uskalla puhua

Osasta vastauksista kävi ilmi, että yksi syy avun hakematta jättämiselle on ollut tunne, ettei siitä asiasta voi puhua. Tässä on varmasti vahvasti läsnä häpeän tunne ja siitä syystä koetaan, ettei väkivaltatapauksista voi kertoa kenelläkään. Eräs vastaaja myös koki Etelä-Pohjanmaan olevan aluetta, jossa miehiin kohdistuvasta lähisuhdeväkivallasta ei voi puhua avoimesti.

En. Enkä ole hakenut. lähinnä pyrkinyt saamaan väkivallan tekijää ymmärtämään tekemisensä ja hakeutumaan hoitoon.

Omatoimisesti lukemalla muiden saman kokeneiden tarinoita vertaistukisivustoilta.

Ee, olen toki edennyt asian käsittelyssä pitkälle omiksenikin

Netissä oli määrityksiä terveelle parisuhteelle, sieltä tuli katottua osuuko miikään kuvaus omaan - ei osunut.

Jotkut vastaajat kertoivat, että ovat pyrkineet käsittelemään kokemuksia itseksensä. Muutamat vastaajat mainitsivat netistä löytyvien vertaistuki tarinoiden ja selitysten

hyvinvoivalle parisuhteelle olleen hyödyllisiä. Eräs vastaaja kertoi, että on omatoimisesti pyrkinyt ohjaaman väkivallan tekijää hakemaan apua.

...Jouduimme hakemaan kunnan sosiaalityöstä apua muihin ongelmiin, minkä yhteydessä tätäkin jossain määrin käsiteltiin

Nämä kyseiset tapahtumat ovat yksi syy muiden joukossa, miksi käyn puhumassa mielenterveystyön ammattilaisen kanssa.

Olen käynyt psykologilla

Terapiasta

En, paitsi sairaalahoitoa psykoosiin.

...Apua en saanut terveydenhuollosta.

Jokunen vastaajista oli saanut ammattiapua kokemustensa käsittelyssä. Muutamat kertoivat kuitenkin, ettei väkivalta ole perimmäinen syy, miksi ammattiauttajien puoleen on käännytty. Eräät vastaukset viittasivat siihen, ettei apua ole saatu, vaikka sitä on mahdollisesti yritetty hakea. Näissä tapauksissa näyttää siltä, että apua on kyllä saatu fyysisiin vaivoihin, mutta henkinen puoli on jäänyt hoitamatta.

En. Muutamat hyvät naurut kaveriporukassa vain

En ole tarvinnut apua muuta, kuin puhumalla ystäväni kanssa.

Lähipiiriltäni ja ystäviltäni

Kavereilta

Sisareltani vain, joka auttoi minut pois suhteesta ja masennuksesta joka aiheutui suhteesta ja sen päättymisestä...

...mutta neuvot ovat olleet luokkaa jätä se, jatka elämääsi, keskity itseesi, hae apua..

Suuri osa apua hakevista vastaajista oli kääntynyt oman lähipiirin puoleen. Kyseiset vastaajat tuntuivat myös pääasiassa pitämään ystäville ja perheenjäsenille avautumista riittävänä tukimuotona. Eräs vastaaja kuitenkin mainitsi, ettei ole saanut omasta mielestään ystäviltään kovin hyödyllisiä neuvoja.

11.10 Mitä muuta haluat tästä aiheesta sanoa?

Viimeisessä kysymyksessä halusimme selvittää, mitä muuta mahdollista miehet haluaisivat kertoa kokemuksistaan, tuntemuksistaan tai ylipäätään tästä aiheesta. Jopa noin puolet vastaajista reagoi tähän kysymykseen, mikä oli erittäin positiivista. Saimme paljon opettavaisia sekä ajatuksia herättäviä vastauksia, joista osan keräsimme alle.

Jännää kuinka helppoa naisten on lyödä miehiä, mutta jos mies lyö, niin tulee iso haloo

Tuntuu että poliisit nauroivat ja väheksyivät asiaa. Niinkuin asia ei voisi olla niin että nainen käy kimppuun ilman että mies olisi ensin tehnyt jotain. Miehen kokema niin henkinen kuin varsinkin fyysinen väkivalta naisen suunnalta on erittäin hankalaa. Jos olisin vahvempänä puolustanut niin olisin ollut "naisten hakkaaja" yms. mutta silloin "minusta ei vain ollut mihinkään".

Miesten kokema lähisuhdeväkivalta tulisi ottaa enemmän tosissaan, siihen tulisi ohjata huomattavasti enemmän resursseja ja ennaltaehkäisevä työ tällaisia piirteitä omaavien naisten kanssa olisi hyvin tärkeää - heidän tulisi ymmärtää, että sattuu se väkivalta mieheenkin. Ja ymmärtää sen etteivät he loputtomiin voi hyväksikäyttää asemaa "heikompana sukupuolena" sekä naisten rikosoikeudelliset vastuut väkivallasta tulisi saada samalle tasolle kuin miehillä.

Minua on pitkään ärsyttänyt se, että viihteessä voidaan esittää naisten miehiin kohdistamaa väkivaltaa ja se on aina huumoria...

Monet vastaajat halusivat, että miehen kokemaa pari- ja lähisuhdeväkivaltaa tuotaisiin enemmän esiin. Myös viranomaisten, esimerkiksi Poliisin vähättelevästä toiminnasta mainittiin. Esiin nousi myös se, kuinka naisen on hyväksyttyä lyödä miestä ensin ja jos mies vastaa iskuun iskulla, on teko automaattisesti miehen vika. Tästä syystä miehillä on suurempi kynnyks puhua kokemastaan väkivallasta.

Ihmisten pitäisi pystyä puhumaan kaikista tunteistaan toisilleen

Läheisten apu on usein tärkeässä roolissa asioiden käsittelyn kannalta. Jos kuulette joltain tuttavaltanne epäilyttävää puhetta asian tiimoilta, ottakaa asia todesta. Usein tilanteeseen joutunut peittelee tai ei näe asiaa niin vakavana kuin se todellisuudessa on. Tuki ja avunanto tai vain pelkkä kuuntelu on tärkeää.

Ihmisten henkisiin ongelmiin pitäis olla paremmin apua saatavilla... eikä niin että joutuu ensin terveyskeskus lääkärille. se on iso kynnyks ihmisille jotka ei muutenkaan oo kunnossa.

Vastauksista kävi ilmi myös avuntarpeen lisääminen. Eräs vastaaja toi esiin, kuinka suuri kynnyks avun hakemiseen on. Myös läheisten reagointia haluttiin kannustaa. Osa vastaajista myös kertoi, kuinka tärkeää ihmisten olisi oppia puhumaan myös niistä ikävistä asioista sekä omista tunteistaan avoimesti.

Verbaalisesti väkivallasta täytyisi puhua enemmän.

... yllättävän paljon esiintyy psyykkistä (esimerkiksi avioerolla uhkaaminen, pelottelu et näe lapsia enää ikinä, laiminlyönti lapsen/lapsien syntymän jälkeen, jatkuva vähättely ja nöyryyttäminen eli toimia kynnyksmattona)...

...Henkinen- ja fyysinen väkivalta aiheuttaa liikaa pahoinvointia niin yksilötasolla, kuin yhteiskunnallisella tasolla, eikä kenenkään kuuluisi jäädä vaietuksi sen seurauksena. Toivoisin että jatkossa myös miehiin kohdistuvaa väkivaltaa käsiteltäisiin enemmän mediassa.

Jotkut vastaajat kertoivat, kuinka uhri ei välttämättä edes miellä kaikkea väkivallaksi. Tästä syystä varsinkin psyykkisestä väkivallasta olisi hyvä puhua enemmän. Eräs vastaaja toivoi näkevänsä aiheen käsittelyä tulevaisuudessa esimerkiksi median kautta. Tämä auttaisi siihen, että asia tulisi oikeasti ihmisten tietoisuuteen.

12 TARINANÄYTTELY

Osana opinnäytetyötämme järjestimme tarinanäyttelyn miehiin kohdistuvasta lähisuhdeväkivallasta ja kerromme siitä tässä luvussa. Toteutimme näyttelyn yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakodin miestyöntekijän kanssa. Näyttely oli esillä Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden olohuoneessa 12–16.2.2018. Näyttely koostui väkivaltaa kokeneiden miesuhrien omista kokemuksista. Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakodin miestyöntekijä keräsi meille materiaalia, joista valitsimme kymmenen. Näistä valituista sitaateista kokosimme näyttelyn, josta kerromme tässä luvussa.

12.1 Tarinanäyttelyn toteutus

Kun olimme valinneet opinnäytetyömme aiheen, päätimme ottaa yhteyttä lähialueilla toimiviin tahoihin, jotka työskentelevät väkivallan uhrien kanssa. Toiveenamme oli, että löytäisimme yhteistyötahon, jolla olisi mahdollisesti ideoita tai toiveita millä keinoilla voisimme tuoda valitsemaamme aihetta enemmän esiin. Suunnitelmisamme oli tuottaa jokin toiminnallinen osuus osaksi opinnäytetyötämme. Olimme yhteydessä useaan eri toimijaan, joista Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistyksen miestyöntekijä lähti innolla mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan tapahtumaa.

Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistyksen ammattilaiset ideoivat meille valmiiksi eri vaihtoehtoja tapahtumista, jotka pohjautuivat heidän aiempiin hyviksi koettuihin menetelmiin. Näin syntyi idea valokuvanäyttelystä, joka käsittelee miesten kokemaa lähisuhdeväkivaltaa. Aiemmin oli toteutettu saman tyyppinen näyttely naisuhrien näkökulmasta. Alkuun oli tarkoitus järjestää valokuvanäyttely, mutta koska materiaalien hankkiminen olisi ollut erittäin haastavaa, päädyimme pelkkiin sitaatteihin.

Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistyksen miestyöntekijä keräsi yhteistyökumppaneiltaan katkelmia miesuhrien kertomista kokemuksista. Hän sai kerättyä

yhteensä 20 sitaattia. Ne olivat hyvin monipuolisia ja niissä kävi ilmi väkivallan eri muodot sekä siitä aiheutuva häpeä ja pelko. Kaikilta miehiltä on kysytty lupa käyttää heidän antamiaan lauseita opinnäytetyössämme.

Ensimmäisenä tehtävänä meillä oli etsiä näyttelylle sopivat tilat, joissa se tavoittaisi mahdollisimman suuren yleisömäärän. Kysyimme ensimmäisenä Seinäjoen kaupunginkirjastolta, mutta heillä oli valitettavasti yli vuoden mittaiset jonot. Lisäksi olimme yhteydessä Seinäjoen kahteen suurimpaan kauppakeskukseen, mutta niiden kohdalla vastaan tuli hinta. Selvitimme myös mahdollisuuden järjestää näyttely rautatieaseman sisätiloissa mutta tämäkään vaihtoehto ei onnistunut. Lopulta olimme yhteydessä Seinäjoen ammattikorkeakoulun palvelupäällikköön, joka mahdollisti meille näyttelytilan Frami F-rakennuksen opiskelijoiden olohuoneeseen. Valitsimme näyttelymme ajankohdaksi alkukevään 2018, ja saimme sovittua näyttelyn viikolle seitsemän. Näyttely oli esillä 12.–16.2.2018.

Miestyöntekijän lähetettyä meille väkivallan uhreilta kerättyjä sitaatteja, valitsimme niistä kymmenen puhuttelevinta. Valinnat olivat vaikeita, sillä kaikki niistä olivat todella ajatuksia herättäviä. Koska näyttelytilat olivat rajalliset, emme halunneet laittaa esille liian montaa taulua. Uskomme että tämä myös ylläpiti katsojien mielenkiintoa ja he ovat toivon mukaan jaksaneet lukea kaikki taulut. Kun olimme valinneet näyttelyyn esille laitettavat sitaatit, pyrimme löytämään kaksi teemaamme sopivaa fonttia, jotka olisivat selkeitä ja helposti luettavia. Tämän jälkeen aloimme etsiä ideaamme sopivia neutraaleja kehyksiä, jotka löytyivät paikallisesta tavaratalosta. Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys lupautui kustantamaan kehykset, koska näyttelyn jälkeen materiaali jäi heidän käyttöönsä.

Tulostimme valitsemamme sitaatit mustalla fontilla valkoiselle paperille ja laitoimme ne mustiin kehyksiin. Valitsimme kahden kokoisia kehyksiä tuomaan näyttelyn yleisilmeeseen vaihtelevuutta. Osa tauluista kiinnitettiin sermeihin koukkujen ja siiman avulla ja loput aseteltiin pöydälle. Pöydälle tuli myös itse askartelemamme palautelaatikko sekä Ensi- ja turvakodin mainoslehtiöitä ja postikortteja. Kiinnitimme pöydälle infotekstin lähisuhdeväkivallasta ja kerroimme, mistä näyttelyssä on kyse ja että se on osa opinnäytetyötämme. Saimme lainata Ensi- ja turvakodilta kahta isoa roll up -julistetta, jotka asettelimme näyttelymme molemmin puolin herättämään ohikulkijoiden huomion sekä myös mainostamaan yhteistyötahoamme (Liite 1).

Pyrimme panostamaan markkinointiin huolellisesti, jotta näyttelyämme saisi mahdollisimman paljon myös koulumme ulkopuolisia katsojia. Mainostimme näyttelyämme niin sosiaalisessa mediassa kuin myös paikallislehdessä. Lisäksi meillä oli itsetehtyä mainosmateriaalia koulumme tiloissa. Myös Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakeskustien miestyöntekijä mainosti näyttelyä yhteistyökumppaneilleen ja hän kertoi saaneensa poikkeuksetta positiivista palautetta vaietun aiheen esille tuomiseen.

12.2 Sitaatteja miesuhreilta

Alle olemme listanneet kaikki sitaatit, jotka miestyöntekijä meille lähetti. Sitaatit ovat teemoitettu väkivallan muotojen mukaan ja sitaattien välissä on meidän omaa analyysiamme. Tummennettuna olevat sitaatit valitsimme osaksi näyttelyä. Pyrimme valitsemaan sellaisia sitaatteja, joissa tulisi monipuolisesti ilmi useita väkivallan eri muotoja. Useasta sitaatista nousee esiin häpeä, jota uhrit ovat kokeneet.

Kaikki mitä tein, niin tein väärin. Pyykinpesusta lähtien.

Itte se ei ota vastuuta mistään vaan syyttää aina mua.

Hän moittii osaamistani kotitöissä ja usein pilkkaakin esimerkiksi ruoanlaittotaitojani julkisesti.

Nämä sitaatit pitävät sisällään syyttelyä, jota uhri kokee tekijän toimesta. Jatkuva syyttely ja moittiminen heikentää ihmisen itsetuntoa. Tämän tyyppinen henkinen väkivalta on varmasti yleistä. Monet eivät ehkä tiedosta edes kokevansa henkistä väkivaltaa.

Se oli valehdellut tutuillemme mun olevan väkivaltainen, vaikka se itse oli se, joka kävi päälle.

Puhelin ja sähköposti ratsataan joka viikko, ettei kukaan nainen oo lähettänyt mulle viestejä.

Heti soitettiin perään, jos tulin töistä vähänkin myöhemmin kuin vaimo luuli.

Se soitteli mulle töihin tunnin välein tarkistaakseen missä oon.

Hän käytti seksiä kiristyskeinona, jos ei saanu jotain haluamaansa läpi.

Se ottaa avaimet pois välillä ja joudun nukkumaan autossa tai varastossa.

Vaimo esti mua tapaamasta kavereitani.

Tekijä pyrkii kontrolloimaan uhria valvomalla hänen toimintaansa, kiristämällä saadakseen oman tahtona läpi, sekä määräilemällä ketä uhri saa tavata. Tekijä kokee myös monesti sairaalloista mustasukkaisuutta uhrista. Myös toisen mustamaalaminen ja valehtelu ovat henkistä väkivaltaa.

Jouduin kesälläkin pitämään pitkähihaista paitaa ettei raapimisjäljet näkyisi.

En mä pitkään aikaan uskaltanu kellekään kertoa, että se käy päälle.

Olin monta kertaa terveyskeskuksessa vammojen takia, mutta en sitte vieny asiaa kuitenkaan eteenpäin.

Ei sitä uskota, että nainen hakkaa. Kaikki hokee vaan, että pistä se kuuriin.

Uhri kokee valtavaa häpeää väkivaltatilanteista. Miehet harvoin kertovat kokemastaan väkivallasta eteenpäin. Fyysisen väkivallan merkkejä pyritään peittelemään. Yleensä tekijä kohdistaa tietoisesti iskunsa sellaisille alueille, jotka jäävät vaatteiden alle piiloon.

Jossain vaiheessa huomasin, että se siirteli rahaa mun tililtä omalleen.

Taloudellista väkivaltaa voi olla monenlaista. Se voi esimerkiksi tapahtua uhrin suostumuksella kiristämisen tai painostamisen avulla tai salaa vasten hänen tahtoaan. Edellä mainitussa sitaatissa esiintyy yksi taloudellisen väkivallan ilmenemismuodoista.

Monta kertaa oon saanu kuumat juomat päälleni.

Tyttöystävä yritti kuristaa mut.

Monta kertaa oli hajotettu mun tavaroita. Lopulta hän kävi päälle ja hakkasi minkä ehti ja minä yritin väistellä.

Kerran lapset oli paikalla, kun vaimo sai raivokohtauksen ja kävi päälle. Se ei piitannut yhtään siitä, että lapset oli siinä.

Kaveri sai yhtäkkiä raivokohtauksen ja kävi päälle. Nyt se väittää ettei muista mitään.

Fyysinen väkivalta on yleensä toistuvaa ja voi johtaa jopa kuolemaan. Tekijä saattaa käydä uhrin päälle hyvinkin pienestä syystä. On valitettavaa, että monesti perheiden lapset todistavat näitä tilanteita.

12.3 Tarinäyttelyn katsojapalaute

Teimme tarinanäyttelyä varten palautelaatikon, johon sai jättää halutessaan palautetta tai kertoa mielteitä, joita näyttely herätti. Osasimme odottaa pientä palaute-määrää ja olimme tyytyväisiä siihen, että palautetta tuli edes jonkin verran. Keräsimme saamamme palautteet talteen.

Hyvännäköiset taulut mustavalkoisella värityksellä.

Hienoa, että nostatte aiheen esille! Perhe- ja parisuhde vv. on yleistä ja luokitellaan Suomessa kansantaudiksi.

Hyvä kun nostatte vaietun ja jopa "salatun" asian esille. Yhteiskuntahan rakentuu pitkälti "miesten maailmana" joten siksi ajattelen tämä häpeän ja salailun leiman.

Hyvä näyttely

5x verynice!

Näyttely oli toteutettu hienosti ja taiteellisesti. Tarinat olivat hyviä ja uskottavia. Hyvä tytöt!

Oli mukavaa saada positiivista ja kannustavaa palautetta vaikean aiheen esille nostamisesta. Olisimme tietysti toivoneet suurempaa palautemäärää, mutta saamamme vähäisenkin palautteen perusteella näyttely on herättänyt katsojissa ajatuksia. Tämä oli alun perinkin meidän tavoitteemme tapahtumaa ideoidessamme.

Uskomme, että tarinanäyttelymme on kerännyt runsaasti katsojia. Olemme sitä mieltä, että huolella tehty markkinointi sekä näyttelytilan olennainen sijainti on vaikuttanut positiivisesti katsojamäärään. Toivomme, että olemme omalta osaltamme saaneet tarinanäyttelyn avulla salattua ja jopa häpeällistä aihetta ihmisten tietoisuuteen taas vähän enemmän.

13 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa pohdimme tutkimuksen tuloksia asettamiemme tutkimuskysymysten pohjalta ja peilaamme johtopäätöksiä teoriaosuuteemme. Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää, millaista väkivaltaa miehet kokevat parisuhteissaan ja ystävyys-suhteissaan. Halusimme myös selvittää, miten miehet suhtautuvat kokemaansa väkivaltaan.

13.1 Millaista väkivaltaa miehet kokevat parisuhteissaan ja ystävyys-suhteissaan?

Yli puolet vastaajista koki tai on kokenut väkivaltaa parisuhteessaan. Väkivaltaa koettiin kaikissa ikäluokissa, tässä kyselyssä suurin osa väkivallan kokijoista oli 19–25 vuotiaita. Väkivallan kokeminen ei ole ikäänsidottu, vaan sitä esiintyi kaikissa yhteiskuntaluokissa.

Parisuhteissa väkivalta ilmeni yleensä henkisenä väkivalta, johon sisältyy esimerkiksi toisen nimittely, vähättely ja syylistäminen. Kyselystä käy ilmi, että henkinen väkivalta koettiin myös fyysistä väkivaltaa pahemmaksi väkivallan muodoksi. Tästä huolimatta henkistä väkivaltaa ei aina mielletä varsinaiseksi väkivallaksi sillä se on eräänlaista piiloväkivaltaa, joka satuttaa uhria sisältäpäin jättämättä ulkoisia jälkiä (Henkinen väkivalta satuttaa sisältäpäin, [viitattu 23.4.018].) Parisuhteissa fyysistä väkivaltaa ilmeni esimerkiksi tavaroilla päin heittämisenä, lyömisenä ja läpsimisenä.

Ystävyys-suhteissa esiintyi samoja väkivallan piirteitä. Kaveriporukan leikkimielisesti alkaneet painit yltyivät monesti vakavampaan väkivaltaan. Ystävyys-suhteissa esiintyi myös tönimistä ja lyömistä. Henkinen väkivalta ilmeni ystävien kesken vähättelynä nimittelynä sekä kiristykseenä. Uskomme, että varsinkin ystäväporukassa tapahtuva väkivalta on helppo naamioida viattomaksi ja leikkimieliseksi kiusoitteeksi, eikä sitä pidetä vakavana asiana. Jos tapahtumat ovat kuitenkin jatkuvia ja satuttavat uhria, se luetaan silloin väkivallaksi. Myös

koulukiusaaminen on väkivaltaa ja sitä pitäisi tuoda enemmän oppilaiden ja vanhempien tietoisuuteen.

Myös miehet kokevat seksuaalista väkivaltaa ja se käy ilmi kyselymme tuloksissa. Seksuaalinen väkivalta on yleisintä kahden miehen välisessä parisuhteessa. Heteroparisuhteissa seksuaalinen väkivalta naisen tekemänä ilmenee yleensä kiristämällä. Esimerkiksi seksin avulla nainen kiristää miestä ja pyrkii toiminnallaan saamaan oman tahtonsa läpi. Seksin aikana voi myös tapahtuva fyysistä väkivaltaa, esimerkiksi kuristamista. Seksuaalinen väkivalta on kuitenkin yleisempää kahden miehen välisessä parisuhteessa. Donovan ym. (2006, 22) painottavat, että väkivalta on suuri ongelma myös seksuaalivähemmistöjen parissa.

Kyselyn vastauksista käy ilmi, että jotkut miehet kokivat myös taloudellista väkivaltaa. Taloudellista väkivaltaa koettiin sekä parisuhteissa että ystävyysuhteissa. Molemmissa taloudellinen väkivalta ilmeni esimerkiksi ostosten maksattamisella ja omaisuuden luvattomalla käytöllä. Taloudellista väkivaltaa voi olla hyvin vaikea tunnistaa. Monet eivät välttämättä tiedä, että se on yksi väkivallan muodoista. Taloudellinen väkivalta voi olla esimerkiksi rahan käyttöä ilman lupaa, taloudellisten päätösten tekemistä yksin, omaisuuden tuhoamista tai velan ottoon painostamista. (Naisten Linja. [viitattu 24.4.2018])

13.2 Miten miehet suhtautuvat kokemaansa väkivaltaan?

Suurin osa vastaajista kertoi, ettei väkivalta ole vaikuttanut heihin mitenkään. Samassa lauseessa saattoi kuitenkin tulla ilmi, että väkivallan kokemukset ovat vaikeuttaneet esimerkiksi uuden parisuhteen luomista. Väkivallan kokemukset aiheuttavat turvattomuuden tunnetta ja ihmisiin luottaminen saattaa hankaloitua. He, joihin väkivalta oli vaikuttanut, kertoivat sen aiheuttaneen huonoa itsetuntoa, epävarmuutta sekä sosiaalisten tilanteiden pelkoa.

Ihminen tuntee tavanomaisimmin avuttomuutta ja toivottomuutta kokiessaan väkivaltaa läheisen ihmisen toimesta. Pelon ja uhan tunteet voivat johtaa masennukseen sekä traumatisoitumiseen. Tilanteesta ei näytä olevan mitään ulospääsyä ja asiasta puhuminen voi tuntua todella ylitsepääsemättömältä. Uhkaukset ja häpeä

saattavat saada ihmisen vaikenemaan hyvinkin vakavista pahoinpitelyistä. Läheisen ihmisen muuttumiseen voidaan uskoa vielä monien vuosien jälkeen. (Suomen Mielenterveysseura. [viitattu 24.4.2018].)

On tavanomaista, että väkivallan uhrit käyvät läpi monenlaisia tunteita. Väkivallan uhriksi joutuneet olisi hyvä hakea aina apua kokemustensa käsittelyssä. Apua voi hakea esimerkiksi erilaisilta järjestöiltä, kuten Ensi- ja turvakoti sekä Rikosuhripäivystys. Kyselymme vastausten perusteella miehet avautuvat väkivallan kokemuksista pääasiassa läheisilleen. Myös väkivallan tekijälle on olemassa paljon auttavia palveluita.

Vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että ystävät ja perheenjäsenet saattavat suhtautua asiaan hyvin jyrkästi ja kehottaa vain esimerkiksi miestä eroamaan puolisoistaan. Väkivaltaisesta suhteesta lähteminen ei ole helppoa, sillä suhteessa vaihtelee hyvät ja huonot kaudet. Suhteen päättäminen on aina väkivallan uhrin oma päätös, eikä häntä voi siihen pakottaa.

Myös vertaistuen merkitys korostui saamissamme vastauksissa. Osa vastaajista kertoi, että olivat itse tutkineet netistä löytäviä artikkeleita ja jutelleet kanssa kokijoiden kanssa aiheesta. Uskomme, että läheisen ihmisen voi olla hyvin vaikea auttaa väkivallan uhria. Oikeiden sanojen löytäminen voi olla hankalaa, jos ei ole omakohtaista kokemusta. Tästä syystä vertaistuen merkitys on suuri, mutta jatkuva väkivallan kokeminen vaatii kuitenkin aina ammattiauttajan apua.

Jos tietää kaverinsa tai läheisensä kokevan väkivaltaa, häntä tulee kuunnella ja tukea. Uhri voi myös kaivata konkreettista apua. Tärkeintä on kuitenkin, että hänet otetaan vakavasti, eikä asiaa paineta villaisella. Väkivaltaa ei tule hyväksyä hiljaisesti, sillä se ei lopeta pahoinpitelyjä. Väkivalta jättää aina uhriin syvät arvet ja kokemuksista kertominen voi vaatia suuria ponnisteluja. (Mielenterveyden keskusliitto. [viitattu 17.4.2018].)

Vastauksista käy ilmi, että miehet halusivat tuoda miehiin kohdistuvaa väkivaltaa enemmän ihmisten tietoisuuteen. Vastaajat myös kokivat, että ihmisten mielestä naisen on hyväksyttyä lyödä miestä, mutta jos mies vastaa samalla mitalla takaisin, on hän automaattisesti naisten hakkaaja. Seppälä & Tillanen (2009, 71) kertovat, että mikäli mies päättää puolustautua ja lyödä pahoinpitelevää naista takasin, on

yleistä, että seurauksena on naisen tekemä rikosilmoitus miehestä. Tällöin käy usein niin, ettei nainen itse joudu välttämättä kohtaamaan tekojensa seurauksia.

Myös esimerkiksi Poliisin toimintaa kritisoitiin ja vastaajilla oli kokemuksia siitä, että Poliisi automaattisesti kuvittelee myös miehen käyttävän väkivaltaa ja olevan se aloittava osapuoli tilanteissa, jossa mies tekee rikosilmoituksen naisen tekemästä pahoinpitelystä. Uskomme tämän olevan suurin syy siihen, miksi miehet tekevät naisia vähemmän rikosilmoituksia pahoinpitelyistä. Mielestämme viranomaisia olisi hyvä kouluttaa enemmän kohtaamaan myös väkivaltaa kokenut mies.

13.3 Tarinanäyttely

Mielestämme tarinanäyttely onnistui hyvin. Vaikka kirjallista palautetta emme paljon saaneet, uskomme, että näyttely on herättänyt paljon keskustelua ihmisten keskuudessa. Tarinanäyttelyn keskeinen sijainti Framin tiloissa mahdollisti suuren yleisömäärän. Tarinanäyttely oli sijoitettu opiskelijoiden olohuoneeseen, jossa osa opiskelijoista myös lounastaa ruuhka-aikana. Tästä syystä uskomme, että näyttely on tavoittanut monta silmäparia.

Pyrimme markkinoimaan tapahtuma huolella markkinointiin ja meillä olikin tapahtumailmoituksia esimerkiksi paikallisissa sanomalehdissä ja sosiaalisessa mediassa. Vaikka mainostaminen ei olisi tehonnut katsojamäärän kasvattamiseen, uskomme sen kuitenkin herättäneen ihmisiä totuuteen siitä asiasta, että mies ei ole aina automaattisesti väkivallan tekijä.

Tarinanäyttelyn materiaali jää Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiliiton vapaaseen käyttöön ja uskomme heidän pystyvän hyödyntämään materiaaleja työssään hyvin. Kyselymme vastausten ja tarinanäyttelyn palautteiden perusteella voimme tulkita, että asiaa pitäisi tuoda enemmän ihmisten tietoisuuteen. Tarinanäyttelyn materiaali on yksi hyvä tapa tuoda aihetta näkyvästi esille. Miesten tarinat tosielämästä mahdollisesti puhuttelevat ihmisiä enemmän kuin esimerkiksi pelkästään faktojen ja tilastojen esiin tuominen. Tosielämän tarinat myös tuovat julki sen seikan, että kuka tahansa voi joutua väkivallan kohteeksi elämänsä aikana.

14 POHDINTA

Tässä luvussa pohdimme opinnäytetyöprosessiamme, mitä uutta olemme oppineet ja mikä jäi mietityttämään. Lisäksi tarkastelemme opinnäytetyömme aiheen merkityksellisyyttä sosionomiopintojen kannalta sekä myös yhteiskunnan näkökulmasta. Aiheen valinta oli meille helppoa, sillä Laura oli kirjoittanut ammatillisen esseen miehiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta. Halusimme kuitenkin hieman laajentaa aihetta, joten lisäsimme myös ystävyysuhteissa tapahtuvan lähisuhdeväkivallan opinnäytetyöhömmme.

Opinnäytetyötä oli mielenkiintoista toteuttaa ja olimme innoissamme erityisesti tarinanäyttelyn järjestämisestä. Onneksemme löysimme yhtä innostuneen yhteistyökumppanin, jonka kanssa tapahtuma oli mielekästä järjestää. Myös tutkimuskyselyn luominen ja etenkin siihen tulleiden vastausten analysoiminen oli meille hyvin mielekästä ja silmiä avaavaa. Välillä motivaatio on ollut kadoksissa ja opinnäytetyöprosessi on keskeytynyt, mutta siitä huolimatta aina on löytynyt intoa jatkaa eteenpäin.

Vaikka olimme tietoisia siitä, että myös miehet kokevat paljon väkivaltaa parisuhteessaan ja ystävyysuhteissaan, korkeat luvut yllättivät silti. Erityisesti kyselyyn tulleet vastaukset saivat meidät pohtimaan sitä, kuinka tärkeää olisi tuoda enemmän julki sitä, että miehet ovat lähisuhde- ja parisuhdeväkivallan uhreja siinä missä naisetkin. Oli huolestuttavaa lukea, että jopa viranomaistahot vähättelevät erityisesti miesten kokemaa parisuhdeväkivaltaa.

Sosionomi (AMK) –koulutuksen osaamista voidaan kuvata kuuden eri kompetenssin avulla. Ne ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, palvelujärjestelmäosaaminen, asiakastyön osaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, johtamisosaaminen sekä tutkimuksellinen kehittämisosaaminen. Sosionomi (AMK) kykenee edistämään sekä analysoimaan tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta. Sosionomi (AMK) osaa myös tukea asiakkaita heidän arjessaan ymmärtäen heidän yksilölliset tarpeet, sekä ohjata heitä erilaisten palveluiden pariin. (Sosionomi (AMK), Päivätoteutus 2016.)

Uskomme, että sosionomi (AMK)-opinnot ovat antaneet meille hyvät valmiudet kohdata erilaisia asiakkaita yksilöllisesti ja tukea sekä auttaa heitä tarpeen mukaan. Nämä edellä mainitut kuusi kompetenssia ovat myös toimineet meille pohjana tätä opinnäytetyötä tehdessä. Haluamme omalta osaltamme edistää suvaitsevaisuutta ja tasa-arvoa sekä pyrkiä tukemaan väkivallan uhreja.

Opinnäytetyön tekeminen on opettanut meille paljon väkivallasta, sen muodoista ja vaikutuksista. Uskomme, että osaamme tulevaisuudessa kohdata ja auttaa väkivallan uhria monipuolisesti kattavan teoriatiedon pohjalta. Toivomme, että tulevaisuudessa miehiin kohdistuvaa väkivaltaa ei pidettäisi enää niin häpeällisenä ja valettuna asiana.

Jatkotutkimusaiheita tästä osa-alueesta voisi mielestämme olla perheessä ja suvun sisällä tapahtuva lähisuhdeväkivalta miehiä kohtaan, sillä tätäkin esiintyy oletettavasti paljon. Mielestämme myös miesten välisissä parisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa olisi hyvä tutkia ja nostaa esille, sillä myös seksuaalivähemmistön edustajat kokevat parisuhteissaan paljon väkivaltaa. Toivomme todella, että miehiin kohdistuvasta väkivallasta tehtäisiin enemmän tutkimuksia ja niiden myötä aihe nousisi ihmisten tietoisuuteen.

LÄHTEET

- Alkoholi ja väkivalta. 28.2.214. Väkivallan vähentäminen. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.3.2018]. Saatavana: <http://www.vakivallanvahentaminen.fi/fi/index/vakivallanmuotoja/alkoholijavakivalta.html>
- Cook, P. 2009. Abused men: The Hidden Side of Domestic Violence. Praeger Publishers.
- Donovan, Catherine, Hester, Marianne, Holmes, Jonathan & McCarry, Melanie. 2006. Comparing Domestic Abuse in Same Sex and Heterosexual Relationships. University of Sunderland/University of Bristol.[Verkkojulkaisu]. [Viitattu 22.3.2018]. Saatavana: <http://www.equation.org.uk/wp-content/uploads/2012/12/Comparing-Domestic-Abuse-in-Same-Sex-and-Heterosexual-relationships.pdf>
- Ensi- ja turvakotien liitto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 19.2.2018]. Saatavana: <https://ensijaturvakotienliitto.fi/etelapohjanmaanensijaturvakoti/yhdistys/taustaa/>
- Ensi- ja turvakotien liitto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.2.2018]. Saatavana: <https://ensijaturvakotienliitto.fi/tietoa-liitosta/rahoitus-ja-hallinto/>
- Ensi- ja turvakotien liitto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 30.1.2018]. Saatavana: <https://ensijaturvakotienliitto.fi/tukea-ammattilaiselle/vakivallasta-selviaminen/#v%C3%A4kivallan-tunnistaminen>
- Healey, J. 2014. Domestic and Family Violence. The Spinney Press. [Verkkokirja]. Thirroul, N.S.W: Spinney Press. [Viitattu 26.03.2018]. Saatavana: [Ebsco eBook Collection](#)-tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Heiskanen, M. & Ruuskanen, E. 2010. Tuhansien iskujen maa. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 24.10.2017]. Saatavana: http://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/reports/6KHnLcUwR/Full_report_66.pdf
- Henkinen väkivalta satuttaa sisältäpäin. Suomen Mielenterveysseura. [Verkkosivu]. [Viitattu 23.4.2018]. Saatavana: <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/vaikeat-el%C3%A4m%C3%A4ntilanteet/v%C3%A4kivalta/henkinen-v%C3%A4kivalta-satuttaa-sis%C3%A4lt%C3%A4p%C3%A4in>
- Hiittola, Johanna. 29.6.2011. Väkivalta samaa sukupuolten olevien parisuhteissa. [Blogikirjoitus]. [Viitattu 22.03.2018]. Saatavana: <https://feministienvuoro.wordpress.com/2011/06/29/vakivalta-samaa-sukupuolta-olevien-parisuhteissa/>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uud. p. Helsinki: Tammi.

- Jokinen, A. 2000. Panssaroitu maskuliinisuus: Mies, väkivalta ja kulttuuri. Vammala: Vammalan Kustannus.
- Kaitue, S. Nojonen, T. Släen, A. 2007. Yleistä muttei yksityistä: Oikeudelliset keinot lähisuhdeväkivallasta selviytymiseen. Helsinki; Edita Publishing Oy.
- Kananen, J. 2008. Kvali: Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK.
- Kananen, J. 2014. Verkkotutkimut opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK.
- Keskinen, S. 2010. Sukupuolistunut väkivalta. Teoksessa T. Juvonen, L. Rossi, M. Saresma, T. Toim. Käsikirja sukupuoleen. Tampere; Vastapaino.
- Koivukangas, J. 2007. Käytännön oikeusopas väkivaltarikoksen uhrille. Jyväskylä. Rikosuhripäivystys, Helsinki; Suomen Mielenterveysseura, Helsinki. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 29.11.2016]. Saatavana: <http://www.riku.fi/binary/file/-/id/73/fid/627/>
- Kotanen, R. 2013. Näkymättömästä näkökulmaksi: Parisuhdeväkivallan uhrin ja oikeudellisen sääntelyn muutos Suomessa. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Saatavana: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38662/kotanen_vaitoskirja.pdf?sequence=1
- Krug, Etienne G. Dahlberg, Linda L. Mercy, James A. Zwi, Anthony B. Lozano, Rafael. 2005. Väkivalta ja terveys maailmassa. Salonmaa, E. Jyväskylä; Gummerus Kustannus.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kustannus.
- Kähärä, N. 2016. Miesten kokema väkivalta heterosuhteissa. [Verkkajulkaisu] Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Sosiaalityö. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu 10.11.2016.] Saatavana: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/49787/URN:NBN:fi:jyu-201605162554.pdf?sequence=1>
- Lapsen oikeus väkivallattomaan elämään RY. Ei päiväystä. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 30.11.2016]. Saatavana: <http://www.yhdistyslovery.com/loveryvakivaltainen-nainen>
- Lidman, S. 2015. Väkivaltakulttuurin perintö. Helsinki; Gaudeamus Oy.
- Miehiin kohdistuva väkivalta. 28.2.2014. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.3.2018]. Saatavana: <http://www.vakivallanvahentaminen.fi/fi/index/vakivallanmuotoja/miehiinkohdistuvavakivalt.html>

Mielenterveyden keskusliitto. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 15.11.2016]. Saatavana: <http://mtkl.fi/tietoa-mielenterveydesta/aikuisille/henkinen-ja-fyysinen-vakivalta/>

Miessakit RY. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.4.2018]. Saatavana: https://www.miessakit.fi/fi/toimintamuodot/vakivaltaa_kokeneet_miehet/mika_on_vakivaltaa

Naisten Linja. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.4.2018]. Saatavana: <https://www.naistenlinja.fi/tietoa-vakivallasta/vakivallan-muodot/taloudellinen-vakivalta/>

Narsistien tuki RY. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 30.11.2016]. Saatavana: http://www.narsistienuhrientuki.fi/tietoa-narsismista/narsismista_yleisesti/narsisti_hajottaa_ja_hallitsee/

Niemi-Kieseläinen, J. 2004. Rikosprosessi ja parisuhdeväkivalta. Helsinki; Sanoma Pro.

Notko, M. 2000. Väkivalta parisuhteessa ja perheessä. Jyväskylä; Jyväskylän Yliopistopaino.

Nurminen, E. Ei päivämäärää. [Verkkosivusto]. Mies väkivallan kokijana. [Viitattu 6.3.2018]. Saatavana: http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/vakivallan-uhrit/mies-vakivallan-kokijana/

Nyqvist, L., Salonen, S. & Säävälä, H. 2006. Väkivallan olemus. Teoksessa: E. Keinänen, R. Pohjoisvirta, S. Salonen & H. Säävälä (toim.) Mies varikolle: apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Kalevaprint. 17-18.

Poliisi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.11.2016]. Saatavana: <https://www.poliisi.fi/rikokset/vakivalta>

Rikosuhripäivystys. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 5.3.2018]. Saatavana: <https://www.riku.fi/fi/erilaisia+rikoksia/lahisuhdevakivalta/>

Rinne, R. 10.11.2016. Parisuhdeväkivallan uhrina mies jää yksin: "Kuvitteletko sinä kaiken?". [Verkkosivu]. Yle uutiset. [Viitattu 7.4.2018]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-9284150>

Seppälä, S. & Tillanen, S. 2009. Kiellettyä, mutta suvaittua. Kaksi puolta väkivallan kulttuurin ytimestä. Vaajakoski: Gummerus Kustannus.

Sosiaali- ja Terveys ministeriö. 2007. Koko perhe kierteessä: Lähisuhdeväkivalta ja alkoholi. Yliopistopaino. Selvityksiä, Sosiaali- ja terveysministeriö 27/2007.

- Sosionomi (AMK), Päivätoteutus 2016. Opetussuunnitelma. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2018]. Saatavana: <https://opinto-opas.seamk.fi/index.php/fi/21/fi/79/SOS16/year/2016/classification/23>
- Suomen Mielenterveysseura. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.4.2018]. Saatavana: <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/vaikeat-el%C3%A4m%C3%A4ntilanteet/v%C3%A4kivalta/v%C3%A4kivalta-tuo-pelon-perheeseen>
- Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 25.1.2018]. Saatavana: https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon tueksi/lahisuhde_perhevakivallan ehkaisytyo/lahisuhde
- Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2018]. Saatavana: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/sukupuolistunut-vakivalta/sukupuolistuneen-vakivallan-yleisyys-suomessa>
- Tilastokeskus. Väkivaltarikokset. [Verkkosivu]. [Viitattu 25.1.2018]. Saatavana: https://tilastokeskus.fi/til/rpk/2017/03/rpk_2017_03_2017-10-19_tie_001_fi.html
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kustannus.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kustannus.
- Vilka, H. 2014. Tutki ja mittaa. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 17.4.2018]. Saatavana: <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Väestöliitto. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 18.11.2016]. Saatavana: http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/vakivallan-yleisyys/
- Väestöliitto. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 2.12.2016]. Saatavana: http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/
- Väestöliitto. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 3.4.2018] Saatavana: <http://www.vakivallanvahentaminen.fi/fi/index/vakivallanmuotoja/miehiinkohdistuvavakivalta.html>

LIITTEET

Liite 1. Tarinanäyttely

Liite 2. Tutkimuksen saatekirje

LIITE 1 Tarinanäyttely

LIITE 2 Kyselyn saatekirje

Hei Mies!

Oletko kokenut väkivaltaa parisuhteessasi tai ystävyysuhteissasi? Opiskelemme sosionomeiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysalan yksikössä. Teemme opinnäytetyötä miehiin kohdistuvasta lähisuhdeväkivallasta. Kyselyyn saat vastata täysin anonyymisti, joten henkilöllisyytesi pysyy salassa.

Lähisuhdeväkivaltaa voi esiintyä monissa eri muodoissa. Se voi olla fyysistä (esimerkiksi lyöminen, tukistaminen, läpsiminen, potkiminen, töniminen, kuristaminen ja terä- tai ampuma-aseen käyttö), psyykkistä (esimerkiksi väkivallalla uhkaaminen, pelottelu, laiminlyönti, jatkuva vähättely ja nöyryyttäminen), tai seksuaalista (esimerkiksi raiskaus, sukupuoliyhteyteen tai seksuaalisen kanssakäymisen eri muotoihin pakottaminen sekä insesti).

Väkivallan yhteydessä voi myös esiintyä taloudellista hyväksikäyttöä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi rahan käytön kontrollointia, kiristämistä sekä toisen rahojen ottamista omaan käyttöön. Erilaiset kontrollointimuodot ovat myös väkivaltaa. Näitä voivat olla esimerkiksi henkilön eristäminen perheestään ja ystävistään, heidän liikkumisensa valvominen ja tiedon tai avunsaannin rajoittaminen.

Kiitämme kaikkia vastanneita!